

En presentation av utvecklingsområden för eliminerandet av systemiska orättvisor för barn och unga med invandrarbakgrund i Finland.

Stig In2-projektet

Julia Qesteri

Processansvarig för Systemiska Orättvisor

December 2022

Stig In2-projektgrupp: Linda Ahlbäck, Anna Pensar-Kuivamäki, Carina Gräsbeck, Julia Qesteri, Madelene Orre, Camilla Stenbäck, Roland Träskelin

Inledning & struktur

Projektet Stig in2, 1.9.2020 – 31.12.2022, var ett samarbetsprojekt mellan Centret för livslångt lärande (CLL) vid Åbo Akademi, Svenska social och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet (fram tills 31.7.2021), Folkhälsan utbildning AB och Föreningen Luckan r.f., det Finlandssvenska informations- och kulturcentret.

Inom projektet drevs tre utvecklingsprocesser som var baserade i Österbotten, Sydvästra Finland och Nyland. Processerna fokuserade på tre teman: föräldrasamverkan genom peer-to-peer metoden, MindSpring; hur man i småbarnspedagogik och grundläggande utbildning kan identifiera och stöda barn som upplever traumatisk stress, samt hur man kan identifiera dolda systemiska orättvisor, tydliggöra dem och föreslå tillvägagångssätt för att minimera och i förlängningen eliminera dem.

Projektet finansierades av AMIF, Asyl- Migrations- och Integrationsfonden som upprätthålls av EU och i Finland administreras av Inrikesministeriet. Projektet stöddes även av Svenska kulturfonden, Aktiastiftelsen i Vasa och samarbetsparterna själva.

Som en del av utvecklingsprocessen kring systemiska orättvisor gjordes denna presentation av utvecklingsområden för minskande och eliminering av olika systemiska orättvisor som i Finland drabbar barn och unga med invandrarbakgrund. Presentationen är baserad på möten och diskussioner med processgruppen, verkstäder och konferenser som arrangerades åren 2021–22.

Huvudsyftet med presentationen är att skapa en övergripande bild av de systemiska orättvisor som barn och unga med invandrarbakgrund möter i Finland. I presentationen identifieras och förklaras problem och utvecklingsområden. Här ges även en kort överblick över pågående och strukturella försök till att lösa dessa problem samtidigt som en diskussion förs kring övriga möjliga lösningar och olika tilläggsresurser från tredje och övriga sektorer lyfts fram. I presentationen ingår hänvisningar till forskning som kan vara till nytta när man diskuterar dessa utvecklingsområden.

Presentationen är i akt och mening inte en studie, utan ska betraktas som en utgångspunkt för det fortsatta arbetet för att identifiera och försöka åtgärda samt eliminera systemiska orättvisor. Tillsammans med lärmaterial och reflektionsunderlag som producerats inom processen, kan presentationen bidra till att identifiera områden som ytterligare behöver beforskas. Medan detta görs kan man få värdefullt stöd från de organisationer i tredje och andra sektorer som presentationen hänvisar till.

I presentationen identifieras tio utvecklingsområden som strukturerats enligt följande: identifikation av, och förklaring till, olika **problemområden**; diskussion av aktuella, kommande och möjliga **strukturella lösningar**, därefter lyfts **andra möjliga lösningar**, bland annat i form av **stödresurser som kan ges inom tredje och övriga sektorer**. Här finns för varje område även en kronologisk lista innehållande **forskning, publikationer, artiklar och annat relevant material**. Kronologin per kategori motiveras av att det har skett och sker en stor förändring och utveckling i de frågor som berör immigration i Finland.

Det är författarens önskan att via presentationen öka medvetenheten och befästa behovet och vikten av ytterligare förändring. Författaren önskar också ge stöd i sökandet efter möjliga lösningar på olika problem och speciellt belysa de utvecklingsområden som kunde dra nytta av vidare forskning.

Ett stort tack till hela projektgruppen för Stig in2, för det stöd jag fått av er när jag under det senaste året har kommit med i teamet. Ett speciellt tack vill jag rikta till Veronica Hertzberg, teamledare för Luckan Integration, som alltid har hittat tid för att utbyta idéer kring problemområden och vilken hjälp som kunde fås. Tack till Roland Träskelin från CLL, Åbo Akademi för att han har skapat kreativa, intressanta och fungerande visuella lösningar till lärmaterialet som producerats inom utvecklingsprocessen och tack till Linda Ahlbäck för många idéer till förbättring och stöd i skrivprocessen.

Julia Qesteri

Processansvarig Systemiska Orättvisor

Stig In2-projektet

Helsingfors, december 2022

Problemområde:

- 1. För litet handledning/stöd för skolarbetet.**
- 2. Barn och unga med invandrabakgrund får inte samma uppmärksamhet och möjlighet att framföra sina tankar och idéer under skolarbetet.**
- 3. En del föräldrar med invandrabakgrund kan inte, såsom det förväntas av dem, stöda sina barn i skolarbetet och på fritiden på samma sätt som föräldrar födda och uppvuxna i Finland.**
- 4. Den (för) snabba digitaliseringen av skolarbetet.**
- 5. Lärare förväntar sig mindre framgång i skolarbetet av barn och unga med invandrabakgrund.**
- 6. En del barn och unga med invandrabakgrund möter och upplever rasism i skolan och utanför.**
- 7. Skolor och daghem kan ha väldigt olika elevunderlag.**
- 8. I Finland deltar färre barn med invandrabakgrund i småbarnspedagogisk verksamhet än i andra nordiska länder.**
- 9. Många ungdomar med invandrabakgrund fortsätter inte till (andra och) tredje stadiet.**
- 10. Mentalvård till barn och unga med flyktingbakgrund och posttraumatisk stress**

Presentationens struktur:

Problemområde identifierade & förklarade

Strukturella lösningar

Andra lösningar

Stödresurser inom tredje och övriga sektorer

Forskning, publikationer, artiklar, och annat relevant material

Problemområde: 1

För litet handledning/stöd för skolarbetet

“It is not our differences that divide us. It is our inability to recognize, accept, and celebrate those differences.” – Audre Lorde

Antalet elever med invandrabakgrund har under de senaste 10 åren ökat markant på alla utbildningsnivåer, och med det också mängden elever som behöver handledning eller stöd. Samtidigt har också andra faktorer så som pandemin, ekonomiska kriser och kriget i Ukraina ökat behovet av stöd för elever i allmänhet. Tyvärr ligger nivån av tillgängligt stöd för skolarbete mycket efter behovet. Forskning visar att elever med invandrabakgrund inte får det stöd som de skulle behöva med skolarbetet och ligger därför efter andra elever. Det finska skolsystemet fungerar idag inte som en jämlikhetskapande faktor, på samma sätt som det tidigare gjorde i det finländska samhället, då skolan möjliggjorde lika möjligheter för barn och unga oavsett bakgrund.

En del av invandrabarns och ungas behov av stöd beror på otillräckliga kunskaper i skolans eller institutionens undervisningsspråk. Bristerna syns på alla utbildningsnivåer. Idag framskrider undervisningen i rask takt, men att lära sig ett språk tar tid och kräver extra ansträngningar av barn och unga med invandrabakgrund. Framsteg inom språkinläringen får inte ske på bekostnad av inläringen av andra ämnen som barn och unga lär sig i skolan. Barn och unga med invandrabakgrund lär sig ett nytt språk men blir ofta efter i andra ämnen. Otillräckliga språkfärdigheter gör det betydligt svårare att förstå och följa med i ämnesundervisningen.

THL (Institutet för hälsa och välfärd) har gjort undersökningar åren 2021, 2019 och 2017 om frågor i relation till välmående och framsteg i skolan beroende på bakgrund. Följande grafer ger klara indikationer att det finns skillnader i inlärningsfärdigheterna och att barn med invandrabakgrund har större problem att följa med undervisningen i klassen.

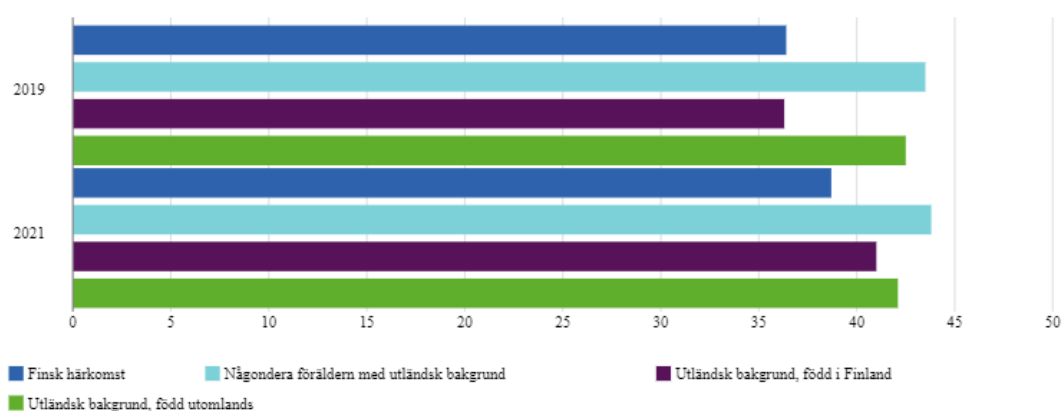
THL: Granskning efter härkomst, ungdomar år 2019–2021 - Hela landet

Indikatorn: Problem med inlärningsfärdigheterna, %

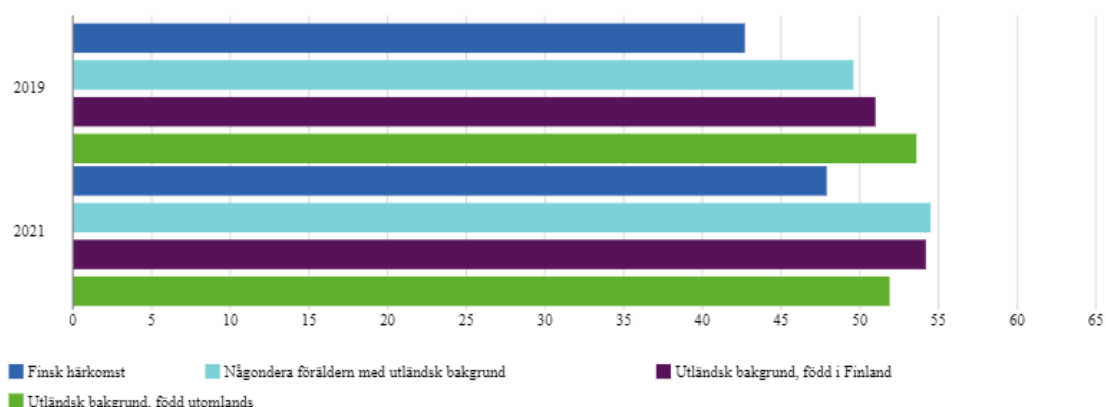
Indikatorn ger uppgifter om andelen (%) ungdomar har stora svårigheter med inlärningsfärdigheterna.

Indikatorn grundar sig på frågan: "Har du svårigheter med följande uppgifter i anknytning till skolgången/studierna?". Delfrågor: 1) att följa med under lektionerna, 2) att göra mina läxor eller andra liknande uppgifter, 3) att förbereda mig för prov, 4) att utföra skriftliga uppgifter, 5) att utföra uppgifter som kräver läsning, 6) att utföra räkneuppgifter, 7) att uppträda muntligt, 8) att svara under lektionen och 9) att använda teknisk utrustning i studierna (digital teknik eller programvaror). Svarsalternativ: 1) inte alls, 2) ganska litet, 3) ganska mycket, 4) mycket. Indikatorn omfattar de respondenter som har uppgett alternativ 4 på minst en delfråga eller alternativ 3 på minst tre delfrågor

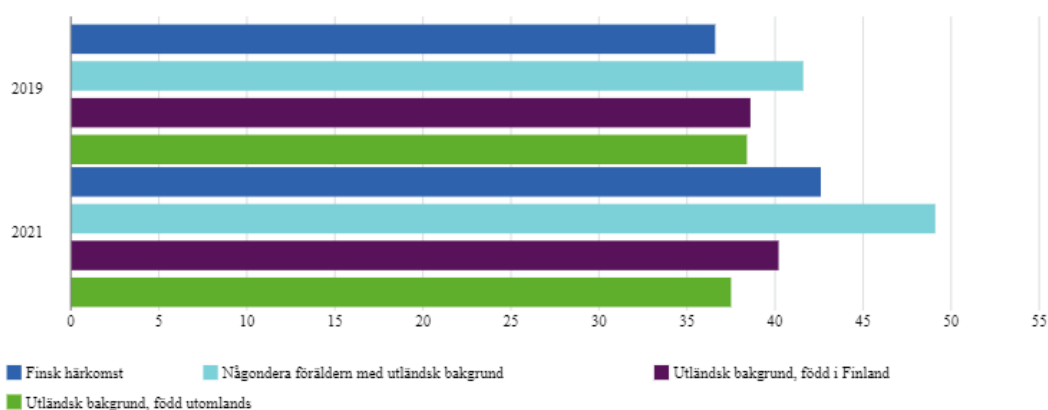
Åk 8–9 i grundläggande utbildning, Kön: totalt

Gymnasiet, Kön: totalt

Yrkesläroanstalterna, Kön: totalt

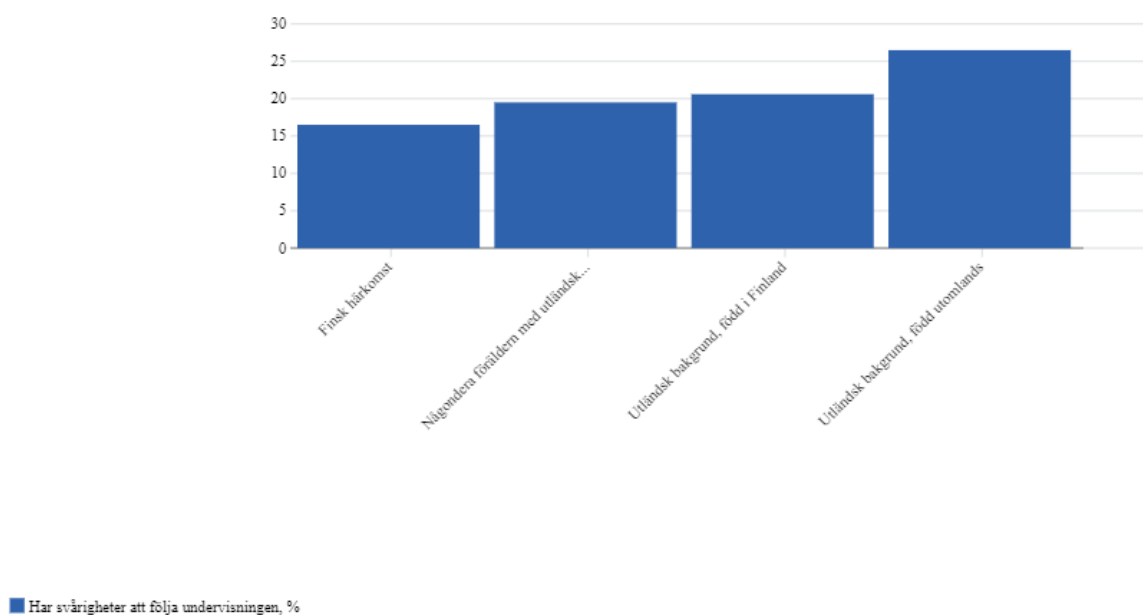
THL: Granskning efter härkomst, ungdomar år 2017 - Hela landet

År 2017 var frågorna i undersökningen formulerade litet annorlunda: indikatorn visar den procentuella andelen elever som hade svårigheter att följa med undervisningen i klassen.

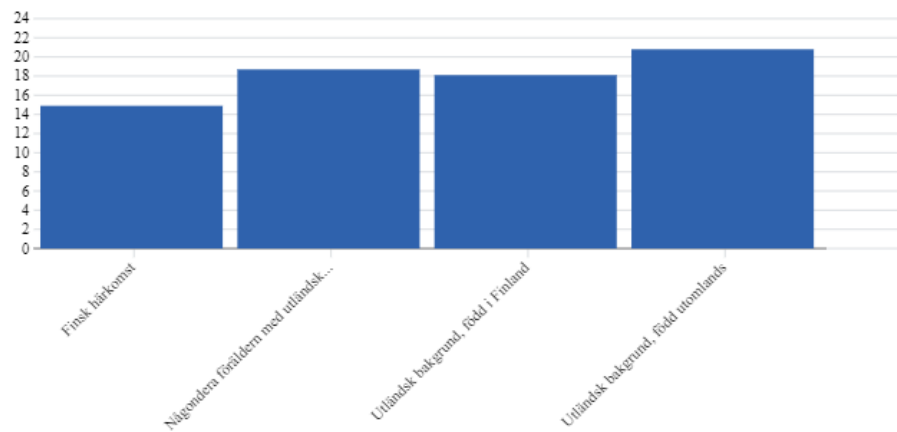
Indikatorn: Har svårigheter att följa med undervisningen, %

Indikatorn ger uppgifter om andelen (%) ungdomar som berättar att de har svårigheter att följa med undervisningen.

Åk 8–9 i grundläggande utbildning., Kön: totalt

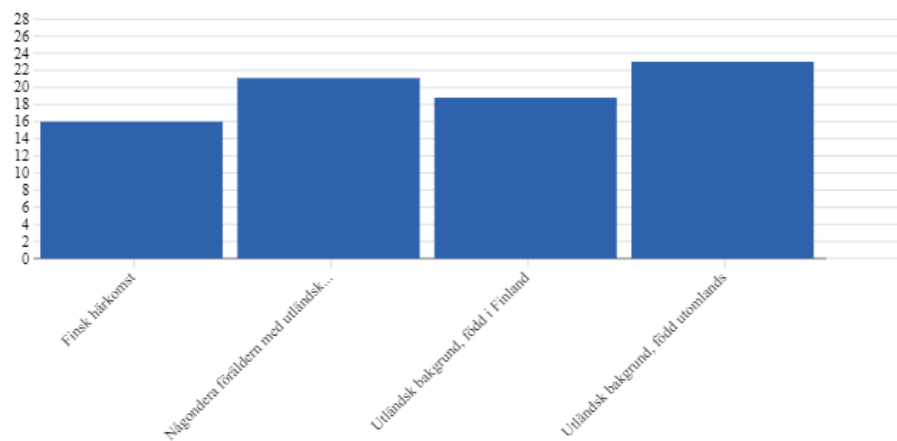

Gymnasiet, Kön: totalt

■ Har svårigheter att följa undervisningen, %

Yrkesläroanstalterna, Kön: totalt

■ Har svårigheter att följa undervisningen, %

Strukturella lösningar:

Med hjälp av någon som kan det eller de språk som elever med invandrarbakgrund talar, kan kunskapsskillnaden i andra ämnen än språk minimeras och möjligen elimineras. Ökade resurser för kulturtolkar, flerspråkiga handledare, flera lärare för språk- och kulturgrupper i samband med skolarbetet skulle ge elever med invandrarbakgrund en mer jämlik chans. Kulturtolkar etc. som handleder barn och unga från flera skolor och orter kan också vara en möjlighet, men hjälpen borde vara lättillgänglig.Handledning på distans och användning av ny teknik kan i vissa fall vara möjlig.

Forskningen visar att olika insatser borde göras för att hjälpa barn att lättare ta sig över de språkbarriär som existerar. Ifall det finns flera elever med invandrarbakgrund borde storleken på elevgrupperna minskas. Färre elever i grupperna gör det lättare för läraren att bättre beakta elever med språksvårigheter och ge dem det stöd som behövs. Detta innebär naturligtvis att fler lärare kommer att behövas samtidigt som det behövs mer yrkesutbildad personal inom specialpedagogiken. Efter år av nedskärningar gäller det nu att satsa mera på undervisning och ansvaret för det ligger hos riksdagen, regeringen, undervisningsministeriet och kommunerna eftersom de kan allokera resurserna. Den politiska viljan till de här strukturella lösningarna har varit otillräcklig.

Helsingfors stad och Esbo stad har haft goda erfarenheter med flerspråkig handledning, men utvecklingen är ganska ny. Mera information finns här:

Helsingfors stad: Flerspråkiga handledare/Monikieliset ohjaajat:

<https://helsinkioppii.hel.fi/avainsanat/monikielinen-ohjaus/>

<https://www.youtube.com/watch?v=AlcVLzUHncw>

Esbo stad - Projektet Framgång genom handledning i Esbos finskspråkiga gymnasier:

<https://www.espoo.fi/sv/kulturhandledarna>

Andra lösningar:

Stödresurser inom tredje och övriga sektorer:

SOS - Barnbyar: <https://www.sos-lapsikyala.fi/laxhjalpen/>

SOS- Lapsikyälä: <https://www.sos-lapsikyala.fi/laksyapuu/>

MLL - Läskykummit tukevat peruskouluikäisiä lapsia koulunkäynnissä ja ovat luotettavana aikuisena juttuseurana: <https://www.mll.fi/>

Tieto On Valtaa ry - <https://www.facebook.com/people/Tieto-On-Valtaa-ry/100050888876296/>

Forskning, publikationer, artiklar, och annat relevant material:

THL (uppdaterad 06.2022) *Enkäten: Hälsa i skolan unga, granskning efter härkomst 2019–2021*. https://sampo.thl.fi/pivot/prod/sv/ktk/ktk3u/summary_syntypera2

Helsingfors stad, (2022) *Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma – Make-ohjelma - Loppuraportti*. https://helsinkioppii.hel.fi/content/uploads/Helsinki_Make-ohjelma_loppuraportti_2022.pdf

Kaukko M, Alisaari J, Heikkola LM, Haswell N. (2022) *Migrant-Background Student Experiences of Facing and Overcoming Difficulties in Finnish Comprehensive Schools*. *Education Sciences* 2022; 12(7):450. <https://doi.org/10.3390/educsci12070450>

Broström, L. & Jansson, B. (2022) *Leaving Boys Behind? The Gender Gap in Education among Children and Young People from Foreign Backgrounds 2010–2020: A Nordic Review*. Nordic Council of Ministers. <https://nordicwelfare.org/en/publikationer/leaving-boys-behind/>

Korkala, S., Laakso, H., Westerholm, A. & Volmari, K. (2021) *Den Svenskspråkiga grundläggande utbildningen i Finland*. Utbildningsstyrelsen, https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Den_svensksprakiga_grundlaggande_utbildningen_i_Finland.pdf

Harju-Luukkainen, H., McElvany, N. (2018). *Immigrant Student Achievement and Education Policy in Finland*. Policy Implications of Research in Education, vol 9. Springer, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-319-74063-8_6

Paolo, F. (2014) *Pedagogy of the Oppressed 30th Anniversary Edition*, Bloomsbury Academic

Gorski, P. (2009) *What we're teaching teachers: An analysis of multicultural teacher education coursework syllabi*. Teaching and Teacher Education, 25(2), 309–318.
<https://doi.org/10.1016/j.tate.2008.07.008>

Nationella centret för utbildningsutvärdering - Sammanfattningar (2021) *Jämlikhet, likvärdighet och delaktighet i utbildningen – en översikt över nationella utvärderingar*.
https://karvi.fi/wp-content/uploads/2021/12/NCU_T1721.pdf

Mäntylä, N., Karjalainen, V., Refors Legge, M., & Pernaa, H-K. (2021) *Pukki kaalimaan vartijana – kuka valvoo peruskouluja?* <https://kaks.fi/julkaisut/pukki-kaalimaan-vartijana-kuka-valvoo-peruskouluja/>

OAJ tiedotet 07.03.2019 *Suomi on epäonnistunut maahanmuuttajien kotouttamisessa – OAJ vaatii lisää kielenopetusta ja kilpailutuksista luopumista*.
<https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/2019/suomi-on-epaonnistunut-maahanmuuttajien-kotouttamisessa/>

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja (2017). *Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi – kipupisteet ja toimenpiteesitykset*. <http://minedu.fi/documents/1410845/4240776/okm5.pdf/c8ba5aef-5038-4be0-80fd-80d75a00f8e7>

Dražnik, T., Llompart-Esbert, J., & Bergroth, M. (2022) *Student teachers' expressions of 'fear' in handling linguistically diverse classrooms*.
https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01434632.2022.2086258?fbclid=IwAR0lyZi3mhT2SoQvRt4svMp_Lts_9p1wm97B2dfgClrB2JWHhrOfNhm-W0s&cookieSet=1

Björn, N. (2021) *Koettu opettajan tuki lukutaidon ennustajana: Maahanmuuttajaoppilaiden ja kantaväestön oppilaiden vertailu Suomen PISA 2018 aineistolla, Luokanopettajakoulutus, Itä-Suomen yliopisto*.
https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/26397/urn_nbn_fi_uef-20211521.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Agafonova, J. (2012) *Maahanmuuttajat suomalaisessa koulussa - Ongelmia ja sopeutumiseen liittyviä vaikeuksia*, Kasvatustieteiden tiedekunta, Tampere.
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/84429/gradu06625.pdf?sequence=1>

Lume, P. (1999) *Tavoitteena Maahanmuuttajaoppilaan Integraatio Yleisopetukseen- Akkulturaatioasenteiden yhteys maahanmuuttajien opetuksessa esiintyvien ongelmien ratkaisutapoihin*. Kasvatustieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/20103/tavoitte.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kommun Torget 18.11.2022 *Alla elever är olika och olika är bra – för Lagmans skola är värdegrunden allt när barn integreras på svenska.* <https://kommuntorget.fi/bildning-dagvard/barn-integreras-pa-svenska-i-lagmans-skola/>

Länsiväylä 14.11.2022 *Espoon valtuustoryhmät harvinainen yksimielisiä: Kouluista ja päiväkoteista ei saa säästää – "Lähdemme siitä, ettei ryhmäkokoja suurenneta ja ettei opetuksesta karsita."* <https://www.lansivayla.fi/paikalliset/5499893>

Svenska YLE 05.11.2022 *Li Andersson vill att resten av landet ska bli som Grankulla och satsa på stödundervisning- Undervisningsminister Li Andersson (VF) vill att nästa regering reserverar 200 miljoner för att förbättra det stöd eleverna får i skolan.* <https://svenska.yle.fi/a/7-10022527>

HS 01.11.2022 *Miksi Pisa ihme hiipui? - Koululaisten osaaminen on rapistunut niin matematiikassa, lukutaidossa kuin luonnontieteissä. Alamäki alkoi, kun digilaitteet tulivat nuorten arkeen. Se ei kuitenkaan ole ainoa syy.* <https://www.hs.fi/tiede/art-2000008861048.html>

YLE 20.10.2022 *Ledare: Satsa på utbildning över partigränser och regeringsperioder! - Finland har halkat efter när det gäller högre utbildning för unga vuxna jämfört med övriga OECD-länder. Nu ligger Finland på samma nivå som Turkiet och Chile. Det rimmar illa både med vår självbild och med officiellt ställda mål. Partierna borde enas om utbildningsåtaganden som löper över regeringsperioderna.* <https://www.hbl.fi/artikel/9353cdde-53fa-4120-a9f1-d8d049d5172c>

YLE 19.10.2022 *Opettajan mielestä peruskoulun suomen kielen opetus aliarvioi lapsia, joiden äidinkieli on jokin muu: "Opetetaan sellaista palikkasuomea."* <https://yle.fi/a/74-20001500>

IL 03.10.2022 *Näin ei voi jatkaa. - Suomen ennen niin ylistetty koulujärjestelmä on muutettu hirviöksi. Nyt ääneen pääsevät opettajat. He kertovat karulla tavalla siitä, miten järjettömäksi työ on muuttunut.* <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/ec1c170d-2e0f-4648-9c6e-5ad89153255a>

HS 28.09.2022 *Koulutuksen uusi mallimaa - Viron nuoret saivat tuoreimmassa Pisa-tutkimuksessa Euroopan parhaat pisteet. Yksi syy menestykseen voi löytyä vahvan opettajavetoisesta opetustavasta. Lisäksi koulu huomioi lahjakkaat oppilaat aiempaa selvemmin.* <https://www.hs.fi/tiede/art-2000008902553.html>

Svenska YLE 16.09.2022 *Lärarnas mående är uselt när skolans resurser inte räcker till: "Har lärare i en inkluderande skola möjlighet att ge elever det stöd de behöver?"* <https://svenska.yle.fi/a/7-10020679>

YLE 16.09.2022 *Education expert: Inclusivity "does not exist" in Finnish schools. - Inclusive education has led to the dissolution in some schools of 'special ed', where pupils are taught separately from their peers, but critics say this has increased classroom chaos.* <https://yle.fi/a/3-12626780>

HS 15.09.2022 *"Oppilas kiroilee, sylkee ja puree"* – HS:n kyselyyn vastanneet opettajat avautuvat inklusion laajoista ongelmista. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000009065876.html>

HS 01.09.2022 Meno oppitunneillani on välillä kuin sirkuksessa. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000009038341.html>

Svenska YLE 11.08.2022 *Trenden i skolan bekymrar, vikarierna verkar bli fler: "Bandet mellan lärare och elev oerhört viktigt för resten av livet."* <https://svenska.yle.fi/a/7-10019435>

HS 15.07.2022 *Opettajat kertovat minkälaista on arki väkivaltaisten ja levottomien oppilaiden kanssa, jotka eivät saa tarvitsemaansa tukea.* <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000009065876.html>

HS 26.02.2022 Heikoimmat koulut ovat jo jopa kaksi vuotta jäljessä matematiikassa ja lukutaidossa – Nyt oppimiseröjen repeäminen halutaan kuriin. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008594752.html>

YLE 26.11.2020 *Study: Children of 'immigrant background' have lower grades, more mental health problems. An extensive study carried out by health agency THL found that parental background can significantly impact a child's welfare.* <https://yle.fi/a/3-11667354>

HS 30.08.2021 *Osa oppilaista jatkaa kolmannelle luokalle heikoin taidoin: Kun toiset osaavat laskea yhteen luvuilla 1–5, toiset tekevät kolminumeroisia laskuja.* <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008213938.html>

YLE Uutiset 05.07.2020 *Maahanmuuttajataustaisten lasten heikko koulumenestys harmittaa poliitikkoja – suomen opetus viedään ministerille, opettajien käytöstä pahoitellaan.* <https://yle.fi/uutiset/3-11434015>

YLE 05.07.2020 *"En olisi odottanut tätä sinulta", sanoi opettaja – Suomessa maahanmuuttajataustaiset oppivat huonommin kuin muut, tutkijan mukaan syrjintä rehottaa.* <https://yle.fi/a/3-11431717>

Svenska YLE 23.03.2020 *Invandrarelever ute i kylan.* <https://arenan.yle.fi/1-50318074>

Svenska YLE 22.03.2020 *Spotlight: Skolor sviker elever med invandrarbakgrund.* <https://svenska.yle.fi/a/7-1451230>

YLE 16.01.2020 *Time out: What happened to Finland's education miracle?* <https://yle.fi/a/3-11160051>

Svenska YLE 15.08.2015 *Forskare: Invandrarelever behöver mera stöd i skolan.* <https://svenska.yle.fi/a/7-964241>

Problemområde: 2

Barn och unga med invandrarbakgrund får inte samma uppmärksamhet och möjlighet att framföra sina tankar och idéer under skolarbetet.

“The secret of education lies in respecting the pupil.” – Ralf Waldo Emerson

Forskning visar att lärare inte involverar eller inkluderar tillräckligt, eller tillräckligt ofta, elever med invandrarbakgrund i den dagliga skolverksamheten. Det kan finnas flera orsaker till detta. Eleverna kan ha språksvårigheter och därmed inte ha möjligheten att uttrycka sig tillräckligt bra eller tydligt. Språkbarriären kan göra det svårare för dem att uttrycka sina åsikter i rätt tid, eller det kan ta längre tid. Eventuellt tänker lärarna att det är bättre för eleverna med invandrarbakgrund att lyssna på andra som har mer utvecklade språkkunskaper. På lång sikt blir barn och ungdomar med invandrarbakgrund passivare och utvecklar inte de färdigheter som krävs för att uttrycka åsikter, presentera sina arbeten eller resultat från grupparbeten. Deras roll riskerar därmed att reduceras till passiva aktörer i klassrummet.

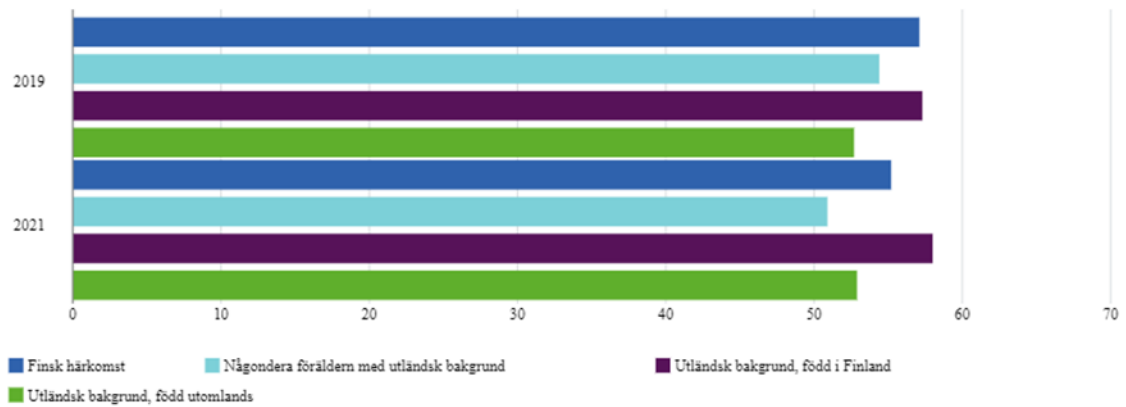
Undersökningar gjorda av THL år 2021, 2019 och 2017 visar att det finns skillnader mellan hur elever med invandrarbakgrund upplever sin roll i klassgemenskapen jämfört med barn med finsk bakgrund.

THL: Granskning efter härkomst, ungdomar år 2019–2021 - Hela landet

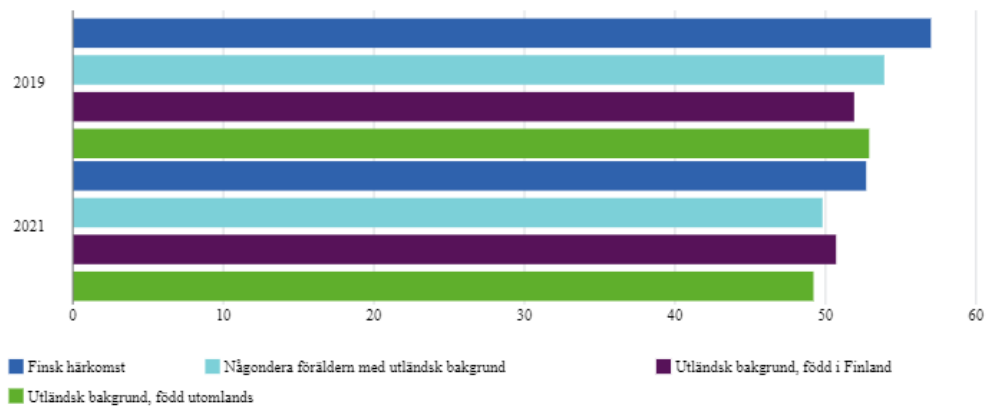
Indikatorn: Upplever sig vara en viktig del av klassgemenskapen, %

Indikatorn ger uppgifter om andelen (%) ungdomar som upplever sig vara en viktig del av klassgemenskapen

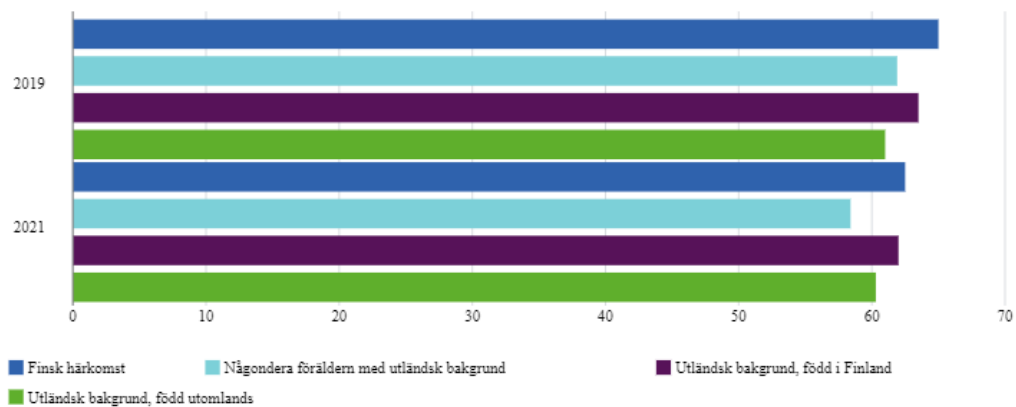
Åk 8–9 i grundläggande utbildning, Kön: totalt

Gymnasiet, Kön: totalt

Yrkesläroanstalterna, Kön: totalt

Mera info om undersökningen:

https://sampo.thl.fi/pivot/prod/sv/ktk/ktk3u/summary_syntypera2?alue_0=600836&vuosi_0=v2019&prntg_0=prntg1&kouluaste_0=161123&sukupuoli_0=143993&mittarit_0=200138&mittarit_1=200345&mittarit_2=199576#

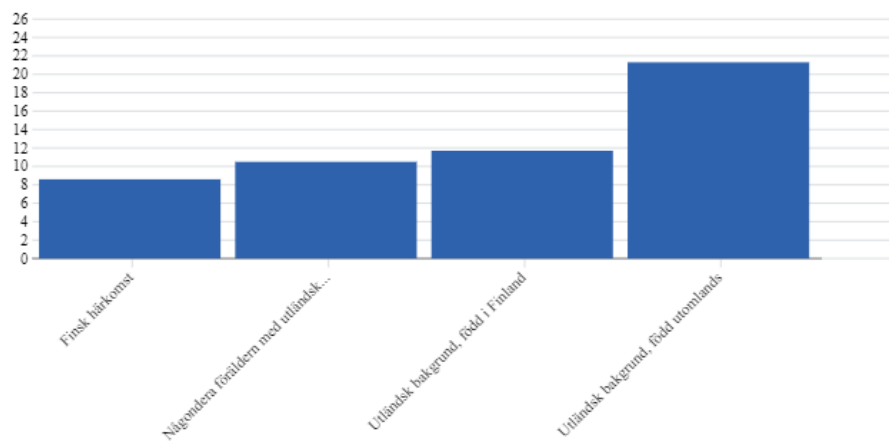
År 2017 var frågorna i undersökningen formulerade litet annorlunda: indikatorn visar den procentuella andelen elever som INTE kände sig viktiga till klass- eller skolgemenskapen.

Granskning efter härkomst, ungdomar år 2017 – Hela landet

Indikatorn: Upplever sig vara en viktig del av varken skolgemenskapen eller klassgemenskapen, %

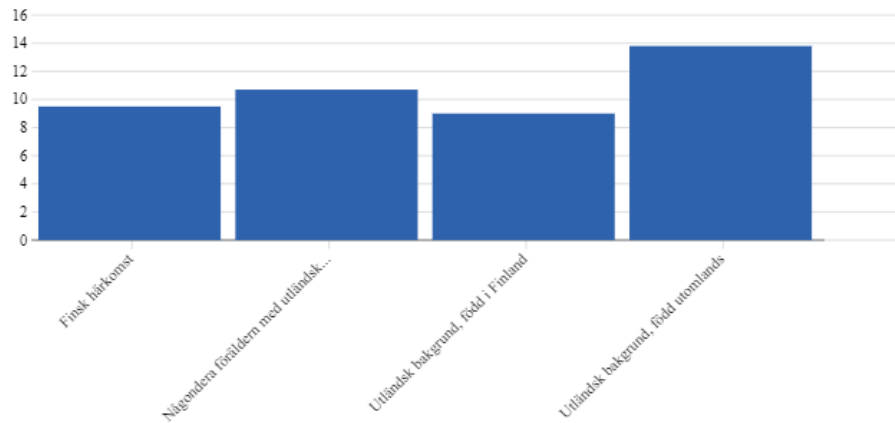
Indikatorn ger uppgifter om andelen (%) ungdomar som upplever sig INTE vara en viktig del av vare sig skolgemenskapen eller klassgemenskapen.

Åk 8–9 i grundläggande utbildning, Kön: totalt

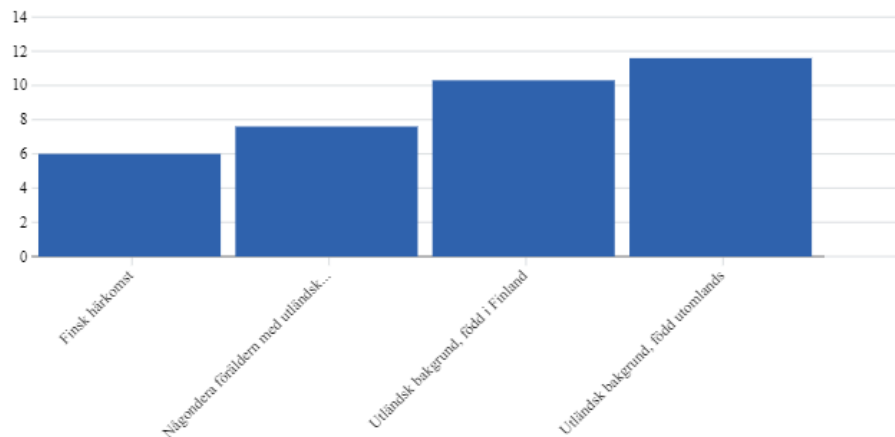
■ Upplever sig inte vara en viktig del av vare sig skolgemenskapen eller klassgemenskapen, %

Gymnasiet, Kön: totalt

■ Upplever sig inte vara en viktig del av vare sig skolgemenskapen eller klassgemenskapen, %

Yrkesläroanstalterna, Kön: totalt

■ Upplever sig inte vara en viktig del av vare sig skolgemenskapen eller klassgemenskapen, %

Mera info om undersökningen:

https://sampo.thl.fi/pivot/prod/sv/ktk/ktk3/summary_syntypera1?alue_0=87869&kouluaste_0=161293&sukupuoli_0=143993&mittarit_0=200138&mittarit_1=199868#

Strukturella lösningar:

Mindre undervisningsgrupper vilket redan diskuterades i Problemområde 1.

Organiserad kompetensutveckling för lärare så att de bättre kan hantera mångfald och språkdiversitet i klassrummet, lärarna behöver nya verktyg.

Andra lösningar:

Information och ökad medvetenhet om behovet av en annan sorts undervisning i ett klassrum med språklig mångfald. Främjande av den sorts undervisning som beaktar även de behov som barn och unga med invandrarbakgrund har.

Stödresurser inom tredje och övriga sektorer:

Helsingfors Universitet - Mångfald, flerspråkighet och social rättvisa i Utbildningen: <https://www.helsinki.fi/sv/forskningsgrupp/mangfald-flersprakighet-och-social-rattvisa-i-utbildning>

Rauhankasvatusinstituutti - Redskap för antirasistiskt fostringsarbete mot diskriminering: <https://rauhankasvatus.fi/kohti-syrjimatonta-koulua/>

DivEd – Dyk i Diversitet - Språkmedveten praxis för lärare: <https://dived.fi/sprakmedveten-praxis-for-larare/>

HundrED - mission-driven organisation specialised in K-12 education innovation: <https://hundred.org/en#header>

HundrEd Global Collection 2023: <https://hundred.org/en/collections/hundred-global-collection-2023?fbclid=IwAR25MUdUniM042vPrCi5gWjE9n7afDcJmz5XDKjWcRhvkHno-WuYXSpCd3c>

Forskning, publikationer, artiklar, och annat relevant material

Hummelstedt, I. (2022) *Acknowledging diversity but reproducing the Other: A critical analysis of Finnish multicultural education*. University of Helsinki. Retrieved from: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/342840>

Hummelstedt, I., Holm, G., Sahlström, F. & Zilliacus, H. (2021) 'Refugees here and Finns there' - categorisations of race, nationality, and gender in a Finnish classroom', *Intercultural Education*, vol. 32, no. 2, pp. 145-159
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/329488>

Willamo, M. (2021) *Integration på svenska i Finland - hinder och förutsättningar*.
<https://www.fsl.fi/pa-gang/aktuellt/5623-fsl-presenterade-rapporten-om-integration-pa-svenska-i-finland-titta-i-efterhand>

Hellgren, J., Silverström, C., Lepola, L., Forsman, L. & Slotte, A. (2019) *Hur hanteras två- och flerspråkigheten i de svenskspråkiga skolorna? Resultat av en utvärdering i åk 1–6 läsåret 2017–2018*. Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU).
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/karvi_0819-2.pdf

Tainio, L. & Kallioniemi, A. (2019) *Koulujen monet kielet ja uskonnot. Selvitys vähemmistöäidinkielen ja -uskontojen sekä suomi ja ruotsi toisena kielenä -opetuksen tilanteesta eri koulutusasteilla*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 11/2019.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161302>

Harju-Luukkainen, H., & McElvany, N. (2018) "Immigrant Student Achievement and Education Policy in Finland." In *Immigrant Student Achievement and Education Policy. Policy Implications of Research in Education (PIRE vol. 9)*. https://doi.org/10.1007/978-3-319-74063-8_6

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja (2017). *Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi – kipupisteet ja toimenpide-esitykset II*.
<http://minedu.fi/documents/1410845/4240776/okm5.pdf/c8ba5aef-5038-4be0-80fd-80d75a00f8e7>

Acquah, E. O., & Commins, N. L. (2017). *Methods that matter in addressing cultural diversity with teacher candidates*. *Teaching in Higher Education*, 22(5), 501–518.
<https://doi.org/10.1080/13562517.2016.1273217>

Koskinen-Sinisalo, K-L. (2015) *Pitkä tie - Maahanmuuttajasta opettajaksi Suomeen*. Tampere University. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/98136?show=full>

Tainio, L. & Harju-Luukkainen, H. (2013) *Kaksikielinen koulu - tulevaisuuden monikielinen Suomi = Tvåspråkig skola - Ett flerspråkigt Finland i framtiden*. Kasvatusalan tutkimuksia, Nro 62, Suomen kasvatustieteellinen seura, Turku.

https://www.researchgate.net/publication/331876929_Kaksikielinen_koulu_-_tulevaisuuden_monikielinen_Suomi_Tvasprakig_skola_Ett_flersprakigt_Finland_i_framtid_en

YLE 19.10. 2022 *Opettajan mielestä peruskoulun suomen kielen opetus aliarvioi lapsia, joiden äidinkieli on jokin muu: "Opetetaan sellaista palikkasuomea"* <https://yle.fi/a/74-20001500>

HS 15.09.2022 *"Oppilas kiroilee, sylkee ja puree" – HS:n kyselyyn vastanneet opettajat avautuvat inklusion laajoista ongelmista* <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000009065876.html>

HS 03.06.2022 *Sopivan pieni porukka: Helsingin kouluissa on yhä valtavia opetusryhmiä. HS kävi Vuosaarella katsomassa, miksi luokkakoolla on merkitystä kouluissa.* <https://www.hs.fi/kaupunki/art2000008820519.html?share=57a07592100fe4041da0013daeddc571>

YLE 05.07.2020 *Academics: Outdated structures, discrimination behind migrant students' poor performance in Finland - Teaching, student counselling and secondary education all discriminate against migrant-background students, experts say.* <https://yle.fi/a/3-11434180>

Problemområde 3:

En del föräldrar med invandrabakgrund kan inte, såsom det förväntas av dem, stöda sina barn i skolarbetet och på fritiden på samma sätt som föräldrar födda och uppvuxna i Finland.

“Our ability to reach unity in diversity will be the beauty and the test of our civilization.” – Mahatma Gandhi

Barn och unga med invandrabakgrund har en högre tröskel att söka och få hjälp med sina studier. Om föräldrarna har bristande utbildning och otillräckliga språkfärdigheter, försvåras möjligheter att få information och hjälpa sina barn med skolarbetet. Barn och unga med invandrabakgrund kan inte alltid förlita sig på sina föräldrar för denna sorts hjälp. En av framgångarna bakom det finländska skolsystemet är det goda samarbetet mellan skola och hem, i vilket skolan förväntar sig en hel del av föräldrarna: hjälp med läxorna och andra dagliga aktiviteter.

Språkbarriären kan ge upphov till att föräldrar med invandrabakgrund inte lika lätt får information eller deltar i de aktiviteter som försöker föra samman skola och hem. Ifall särskild omsorg inte visas, kan föräldrar med invandrabakgrund känna sig utanför och därför välja att inte delta i aktiviteter. Tolkar har använts för att underlätta detta, även om processen ofta har upplevts som svår och tidskrävande. Det är inte alltid lätt att delta i ett föräldramöte med en tolk. Någon förälder kanske inte vill diskutera problem när en utomstående (som tolken uppfattas som) sitter med på dessa möten. I andra fall fungerar detta arrangemang mycket bra, och ibland kan en annan förälder hjälpa till med att tolka. Eftersom föräldrar med invandrabakgrund är olika och har väldigt olika bakgrund, är det viktigt att komma ihåg att en lösning inte passar alla utan att man behöver skapa individuella lösningar. Det finns också fall där föräldrar med invandrabakgrund inte kan hjälpa sina barn på grund av analfabetism eller otillräcklig utbildning. I dessa fall skulle det vara nödvändigt att andra arrangemang görs med skolan.

Strukturella lösningar:

Att bygga en nationell plattform i vilken man har möjlighet att beakta alla individuella situationer kan vara svårt. Samtidigt borde det ges tillräcklig finansiering till kommunerna och tredje sektorn för att säkerställa att det finns möjligheter för att få nödvändig hjälp. I dessa fall är det arbete i små grupper eller individuella lösningar som kan vara de mest kostnadseffektiva alternativen.

Andra lösningar:

En tvådelad lösning skulle passa bättre här. Bägge grupperna, föräldrar och barn, behöver få hjälp samtidigt: barn för att de ska motiveras till att fortsätta och inte bli efter med sina studier, och föräldrar för att både nu och i framtiden skall kunna stöda och hjälpa sina barn. Det är troligt att den tredje sektorn är mera anpassad för att hjälpa till i sådana fall.

Stödresurser inom tredje och övriga sektorer:

Åbo Akademi projektet - Hållbar kommunikation: <https://www.abo.fi/centret-for-livslangt-larande/pedagogik-och-lararfortbildning/hallbar-kommunikation/>

För föräldrar med invandrarbakgrund:

Flyktinghjälpen mentor/ stödprogram för nyinvandrade föräldrar och unga - <https://pakolaisapu.fi/yksilot-ja-perheet>

Moniheli: OmaPolku - Omakielinen vertaistoiminta maahan muuttaneille vanhemmille - [Vertaistoiminta – Moniheli](#)

Nice Hearts Naapuriäiti: [TIETOA MEISTÄ - Nicehearts ry](#)

Luckan Integration vägledning: <https://integration.luckan.fi/sv/guidance/>

Familia: <https://www.familary.fi/en.html>

MLL – Perhekkummit: [Perhekkummit - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

MLL - [Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toiminta - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

Stig In2 - Föräldrasamverkan: <https://stiginastusisaan.com/process-foraldrasamverkan> - MindSpring verksamheten på svenska piloterades 2021 – 2022 i Närpes (Thai) och andra

gruppen i Helsingfors (Ryska). Folkhälsans mångfaldsteam planerar att fortsätta med MindSpring verksamheten efter Stig In2-projektets avslutning.

Folkhälsan - Med rätt att inkluderas – Integrationsprojekt:

<https://www.folkhalsan.fi/kampanj/mangkulturellt-arbete-inom-folkhalsan/inkludering/>

Bildningsalliansen - Projektet Föräldrar i fokus - en modell för delaktighet i närskolan":

https://bildningsalliansen.fi/Site/Data/1681/Files/20210818_Handboken_Fo%CC%88ra%CC%88ldrar_i_fokus.pdf

För Barn och unga med invandrarbakgrund:

MLL - Läskykummit tukevat peruskouluikäisiä lapsia koulunkäynnissä ja ovat luotettavana aikuisena juttuseurana: <https://www.mll.fi/>

SOS - Barnbyar: <https://www.sos-lapsikyla.fi/laxhjalpen/>

SOS- Lapsikylä: <https://www.sos-lapsikyla.fi/laksyapuu/>

Tieto On Valtaa ry - <https://www.facebook.com/people/Tieto-On-Valtaa-ry/100050888876296/>

Sweps för unga 16–28 år från Helsingfors, Esbo, Vanda, Kyrkslätt eller Grankulla:

<https://www.sveps.fi>

Plan International: <https://plan.fi/tutustu-planiin/tyomme-suomessa/koulutus-ja-kasvatus>

Luckan Integration handledning: <https://integration.luckan.fi/sv/guidance/>

Luckan UngInfo - Hitta Rätt: <https://unginfo.fi/hittaratt/>

Luckan UngInfo - Ärligt talad stödchatten: <https://arligttalat.fi/>

Fritid på svenska: <https://fritid.fi/>

CLL /Åbo Akademi: <https://www.abo.fi/ar-det-okej-att-vara-bada/>

Forskning, publikationer, artiklar, och annat relevant material:

Bildningsalliansen - Projektet Föräldrar i fokus (2021) - *Kartläggning bland föräldrar med annan kulturell bakgrund och lärare som undervisar elever med annan kulturell bakgrund.*
https://bildningsalliansen.fi/Site/Data/1681/Files/2021_Fo%CC%88ra%CC%88ldrar%20i%20fokus_Kartla%CC%88ggningen_sammansta%CC%88llning.pdf

Åbo Akademi 14.09.2022 *Kommunikationen mellan hem och skola är mer än Wilma. Utvecklingsprojektet Hållbar kommunikation har lyft frågor om kommunikationssätt och -kanaler och tagit fram konkreta verktyg för att sprida information om skolvardagen.*
<https://www.abo.fi/centret-for-livslangt-larande/kommunikationen-mellan-hem-och-skola-ar-mer-an-wilma/>

YLE 26.11.2020 *Study: Children of 'immigrant background' have lower grades, more mental health problems. An extensive study carried out by health agency THL found that parental background can significantly impact a child's welfare.* <https://yle.fi/a/3-11667354>

YLE 29.11.2019 *Study: Parents heavily influence children's attitude towards school.*
<https://yle.fi/a/3-11094524>

Problemområde: 4

Den (för) snabba digitaliseringen av skolarbetet.

**“Now is the time to act as the digital divide, which existed long before Covid-19, was only made worse by the crisis. However, recovery offers the chance for true transformation...
...This is particularly important for the world’s 1.8 billion young people, who must be equipped with the skills and resources to thrive in an ever-changing, tech-driven future.” –
Volkan Bozkir, President of UN General Assembly**

Digitaliseringen inom skolväsendet har gått väldigt snabbt de senaste åren och intensifierades ytterligare under Corona-pandemin. Samtidigt som digitaliseringen möjliggjorde att barn kunde fortsätta sin skolgång på distans under pandemin, ledde den också till att den digitala klyftan blev ännu skarpare. De som hade tillgång till teknik och de som inte hade det, de som var vana att använda digitala verktyg och de som inte var det, de som kunde få hjälp med att använda digitala verktyg och de som inte kunde! Samtidigt kunde lärarna inte alltid stöda och fortsättningsvis har inte alla möjligheter att stöda eleverna i användningen av digitala verktyg på den nivå som krävs i undervisningen.

Dessa skillnader var så uppenbara att den finska regeringen var fast besluten att de som först skulle återvända till skolbänken var elever i grundskolan, eftersom risken att bli efter var för stor i denna grupp. Studerande på andra och tredje stadiet drabbades däremot av långvarig distansundervisning. Kostnaderna för digitala verktyg (bärbara datorer, pekplattor, smarttelefoner, etc.) kan vara oöverkomliga för en del familjer, såväl för infödda som familjer med invandrabakgrund. Skolorna har inte alltid tillräckligt med resurser för detta. Och även om snabba internetanslutningar är förhållandevis vanliga och utbredda i Finland, är de inte självklara i alla hem. Föräldrar med invandrabakgrund har inte alltid den kompetens som krävs för att hjälpa sina barn med digitaliseringen. Att inte hänga med i digitaliseringen skapar andra fallgropar för barn och unga med invandrabakgrund.

Strukturella lösningar:

För att kunde täcka alla elevers behov behöver skolor mera resurser för inköp av bärbara datorer och andra digitala verktyg. Även om detta redan är normen inom områden med hög socioekonomisk status, är det inte så i hela landet. I skolor med ett stort antal barn och unga med invandrarbakgrund borde undervisning och stöd i användning av olika digitala verktyg utökas.

Andra lösningar:

Privata och tredje sektorn kunde bli mera involverade i med att hjälpa till med att minska den digitala klyftan. Barns och ungas digitala litteracitet kunde ökas genom ett utbud av kurser, verkstäder, tävlingar och möjliga donationer av digitala verktyg,

Stödresurser inom tredje och övriga sektorer:

Helsingfors Universitet – Utbildning 26.01.2023 – 31.05.2023: *Stödandet av kritisk digital litteracitet inom undervisningen*: <https://hyplus.helsinki.fi/sv/koulutus/stodjandet-av-kritisk-digital-litteracitet-inom-undervisningen/>

Tieto- ja viestintäteknikka opetuksessa/ICT in Education:
<https://www.facebook.com/groups/tvtopetuksessa>

Helsingfors stad: *Oppijan digipolku perusopetuksessa*:
<https://helsinkioppii.hel.fi/oppiminen/digipolku/>

Forskning, publikationer, artiklar, och annat relevant material:

Helsingfors Universitet, Forskningsprojektet Digili (2021–2023) *Digital litteracitet i utveckling -förändringar och didaktiska implikationer relaterade till en allt mer digitaliserad undervisning*. <https://www.helsinki.fi/sv/forskningsgrupp/mangfald-flersprakighet-och-social-rattvisa-i-utbildning/projekt/digili-digital-litteracitet-i-utveckling>

Undervisnings- och Kulturministeriet (2021) *Utveckling av samarbetet och anordnarstrukturen i fråga om utbildning på andra stadiet* – projekt. <https://okm.fi/sv/projekt?tunnus=OKM070:00/2021>

Anttila, J. & Hämäläinen, M. (2019) *Accessibility, inclusion and participation – Digital inclusion and non-discrimination as the goals of the Culture and Leisure Division of the City of Helsinki*. Demos, Helsinki. <https://demoshelsinki.fi/wp-content/uploads/2021/05/Demos-accessibility-inclusion-and-participation.pdf>

Mclaughlin, T. (2020) *Digital divide? – Inequality issue runs much deeper says researcher*. Rutgers Camden News Now. <https://news.camden.rutgers.edu/2020/08/digital-divide-inequality-issue-runs-much-deeper-says-researcher/>

HBL 14.09.2022 *Gratis gymnasium blev dödsstöten för finlandssvenska skolböcker*. <https://www.hbl.fi/artikel/16cd09ae-3216-4aa6-a4ca-cb7889d9403b>

HS 19.09.2022 *Koulukirjojen puute Helsingissä johtaa hämmentäviin tilanteisiin kodeissa: "Lauseen lukeminen saa lapsen itkuun"* HS-kyselyn perusteella koulukirjoista säästäminen tuottaa perheille huolta ja monenlaisia haasteita. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000009045229.html>

Fitchett, D. E. (2022) *The Digital Divide Is Getting Worse: It Is Time To Close It*. Tides publication. <https://www.tides.org/our-community/corporate-partners/the-digital-divide-is-getting-worse-its-time-to-close-it/>

HS 01.11.2022 *Miksi Pisa ihme hiipui? - Koululaisten osaaminen on rapistunut niin matematiikassa, lukutaidossa kuin luonnontieteissä. Alamäki alkoi, kun digilaitteet tulivat nuorten arkeen. Se ei kuitenkaan ole ainoa syy*. <https://www.hs.fi/tiede/art-2000008861048.html>

HS 09.12.2021 *Oppivelvollisuuden laajentaminen toi kouluihin ennakoimattomia ilmiöitä – "Murrosikä ei ole otettu uudistuksessa lainkaan huomioon"*. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000008409153.html>

UNCTAD (2020) *Coronavirus reveals need to bridge the digital divide*. <https://unctad.org/es/node/2368>

YLE 19.11.2018 *Finland's digital-based curriculum impedes learning, researcher finds*. <https://yle.fi/a/3-10514984>

Problemområde: 5

Lärare förväntar sig mindre framgång i skolarbetet av invandrabarn och unga.

“We cannot accept the world as it is. Each day we should wake up foaming at the mouth because of the injustice of things.” - Hugo Claus

Det finns ett ökande antal skolbarn med invandrabakgrund men antalet lärare med annan än finländsk bakgrund är få. På samma sätt förhåller det sig med mångfalden bland den övriga skolpersonalen. Denna brist på mångfald i förebilder är ett stort problem. Samtidigt har barn och unga med invandrabakgrund ofta ett lågt självförtroende när det gäller studier. Detta gäller inte bara för den lägre utbildningen, utan även för universiteten och högre utbildning, där det är möjligt att ha mer mångfald då kraven på kunskaper i finska eller svenska är mer flexibelt.

Bristen på mångfald är utbredd även inom andra områden där högre utbildning är en förutsättning, och en sådan brist vidmakthåller sig själv. Barn och unga med invandrabakgrund behöver förebilder för att kunna se att de möjligheter som högre utbildning erbjuder också är öppna för dem. Insikten om att också unga med invandrabakgrund klarar kraven för högre utbildning borde förstärkas. Detta bör beaktas vid anordnande av lärarutbildningen.

Strukturella lösningar:

Förnyat och omarbetat undervisningsmaterial i vilket exempelvis lärare, läkare och jurister kan vara också icke-vita, eller ha lätt synlig invandrabakgrund. Systemiskt attitydförändringsarbete i vilket skolor bjuder in talare med annan hudfärg eller utländsk bakgrund. Attitydförändringsarbete hos lärare.

Andra lösningar:

Antalet studerande med invandrarbakgrund i högre utbildning kunde dimensioneras på ett sätt som främjar jämlikheten, till ex., genom positiv diskriminering. Positiv diskriminering har använts med fördel i många andra länder men används ännu förhållandevis lite i Finland.

Stödresurser inom tredje och övriga sektorer:

Organisationer, företag och privatpersoner som kan hjälpa till med mångfaldsförebilder antingen genom sin diversifierade anställningspolicy eller genom sin kärnverksamhet:

Organizations, companies, and private persons who can help with diversity role models either through their diversified employments policies or through their core activities:

Läkäriaseema Medipulssi: <https://medipulssi.fi/laakariasema>

Rauhankasvatusinstituutti: <https://rauhankasvatus.fi/>

Global Dignity: <https://globaldignity.org/finland>

Luckan Integration: <https://integration.luckan.fi/sv/>

Kultur för Alla: <http://www.kulttuuriakaikille.fi/se.php>

Folkhälsans Mångfaldsteamet: <https://www.folkhalsan.fi/kampani/mangkulturellt-arbete-inom-folkhalsan/>

Forskning, publikationer, artiklar, och annat relevant material:

Yle 05.07.2020 *”En olisi odottanut tätä sinulta”, sanoi opettaja – Suomessa maahanmuuttajataustaiset oppivat huonommin kuin muut, tutkijan mukaan syrjintä rehottaa.* <https://yle.fi/a/3-11431717>

Yle 22.10.19 *Noor Assad on espoolainen kymppin tyttö, joka haluaa lääkäriksi – koulussa hän todisteli äidinkielen taitoaan ja kieltäytyi lähihoitajaopinnoista.* <https://yle.fi/a/3-11014478>

HS 2.12.2021 *Yo-kirjoitukset muuttuivat taktikoinniksi.* <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008407079.html>

Problemområde: 6

En del barn och unga med invandrarbakgrund möter eller upplever rasism i och utanför skolan.

“We all too often have socialism for the rich and rugged free market capitalism for the poor.” - Martin Luther King, Jr

I Finland förekommer fortfarande rasism i skolor och rasismen påverkar många barns och ungas liv på ett övergripande sätt. Rasism är lätt att identifiera i situationer där någon använder rasistiska och förnedrande uttryck eller hotar någon som tillhör en etnisk eller religiös minoritet. Synliga rasistiska handlingar accepteras inte vanligtvis och största delen av skolorna i Finland motarbetar systematiskt synlig rasism.

Det är mer vanligt att rasism inte uttrycks som direkt medvetna handlingar, utan att den förekommer och visar sig i strukturerna. Exempelvis kan elever på grund av hudfärg eller etniskt ursprung hänvisas till undervisning i finska eller svenska som andra språk (S2) utan att barnets kunskaper i finska eller svenska bedömts. Alternativt för att kunskaperna i finska och svenska prioriteras. Inom den högre utbildningen existerar en strukturell diskriminering på så sätt att en del ungdomar med invandrarbakgrund oavsett egna intressen eller begåvning, styrs till vissa branscher. Inom universitetsvärlden märks strukturell/institutionell rasism både i antagningssystemet och vid rekrytering av forskare. Några grupper är starkt underrepresenterade vid finska universitet och högskolor.

Strukturell diskriminering inom utbildningen förekommer på många områden under skolstigen. Det kan påverka barns och ungas utbildning och senare sysselsättning, och i längre sikt minska inkomstnivån, livskvalitet och välbefinnande. Det är oerhört viktigt att identifiera och erkänna diskriminerande strukturell praxis för att kunna motarbeta, minska eller eliminera den. I stället för att som det alltför ofta görs, uttala att rasism inte existerar i den egna skolan eller organisationen. Det första steget är alltid att våga se att rasism förekommer i den egna skolan eller organisationen.

Strukturella lösningar:

Diskrimineringslagen har nyligen ändrats och detta medför delvis också strukturella ändringar. Reformen är tänkt att också från barns och ungas synpunkt främja likabehandling. Riksdagen godkände delreformen av diskrimineringslagen och följande steg i reformen är att presidenten stadfäster den, och den omarbetade lagen träder i kraft den 1 juni 2023. Syftet med diskrimineringslagen, som först trädde i kraft 2015, är att främja likabehandling, förebygga diskriminering och effektivisera rättssäkerheten för den som utsatts för diskriminering.

Den förpliktande likabehandlingsplaneringen enligt diskrimineringslagen gäller i enlighet med gällande lagstiftning endast läroanstalter och utbildningsanordnare, och skyldigheten sträcker sig inte till anordnare av småbarnspedagogik och serviceproducenter inom småbarnspedagogiken. Beredningen av reformen av diskrimineringslagen började våren 2021 och reformen utgör en del av Sanna Marins regeringsprogram. Enligt den omarbetade diskrimineringslagen utvidgas likabehandlingsplaneringen och främjandet av likabehandling till att gälla också småbarnspedagogiken. Med likabehandlingsplaneringen inom småbarnspedagogiken vill man bekämpa diskriminering och främja likabehandling i ett tidigt skede, samt tillgodose barnens rättigheter. De kostnader som den nya skyldigheten orsakar kommunerna kommer att ersättas via statsandelarna.

Samtidigt som delreformen utvidgar skyldigheter för anordnare av småbarnspedagogik, råder det också en omfattande resursbrist inom småbarnspedagogiken. Därför behövs mer omfattande strukturella förändringar i stället för att nöja sig med att sätta mera krav på den hårt belastade småbarnspedagogiken. Här behövs genomtänkta planer och åtgärder som tillsammans skapar ett icke-diskriminerande och antirasistiskt skolsystem, som täcker hela utbildningen från småbarnspedagogik till universitetsstudier, från specialundervisning till vägledning och hela vägen upp till rektors kontor.

Andra lösningar:

Stödresurser inom tredje och övriga sektorer:

Diskrimineringsombudsmannen: <https://syrjinta.fi/sv/framsida>

Ett jämlikt Finland: Statsrådets handlingsprogram mot rasism och för goda relationer:
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163578>

THL - Webbutbildning om antirasism för yrkespersoner: <https://thl.fi/sv/web/invandring-och-kulturell-mangfald/stodmaterial/webbutbildning-om-antirasism-for-yrkespersoner>

Rauhankasvatusinstituutti - Redskap för antirasistiskt fostringsarbete mot diskriminering:
<https://rauhankasvatus.fi/kohti-syrjimatonta-koulua/>

Helsinki University Project - Racism and antiracism in lower secondary schools (RILSE):
<https://www.helsinki.fi/en/researchgroups/diversity-multilingualism-and-social-justice-in-education/projects/racism-and-antiracism-in-lower-secondary-schools-rilse>

DIVa - Föräldrar för diversitet: <https://diva.ngo/sv/>

Folkhälsan - Mångkulturellt arbete inom Folkhälsan:
<https://www.folkhalsan.fi/kampanj/mangkulturellt-arbete-inom-folkhalsan/>

Likabehandling.fi/Equality.fi - <https://yhdenvertaisuus.fi/sv/framsida>

Jag är antiracist: <https://yhdenvertaisuus.fi/sv/jagantirasist.fi>

Projektet Osaavat (Kompetenta): <https://yhdenvertaisuus.fi/sv/kompetenta>

Projekt O.LIKA - Styrka i mångfald: <https://www.abo.fi/projekt/o-lika-styrka-i-mangfald/>

Forskning, publikationer, artiklar, och annat relevant material

Yhdenvertaisuusvaltuutettu (2020) *Selvitys afrikkalais taustaisten henkilöiden kokemasta syrjinnästä. Syrjintä vaikuttaa afrikkalaistaustaisten elämään kokonaisvaltaisesti.*

[https://syrjinta.fi/documents/25249352/0/Selvitys+afrikkalaistaustaisten+henkil%C3%B6iden+kokemasta+syrjinn%C3%A4st%C3%A4+\(PDF,+2204+kt\).pdf/26f9e7b9-1dca-a3b6-4022-467340922da0/Selvitys+afrikkalaistaustaisten+henkil%C3%B6iden+kokemasta+syrjinn%C3%A4st%C3%A4+\(PDF,+2204+kt\).pdf?t=1612266834768](https://syrjinta.fi/documents/25249352/0/Selvitys+afrikkalaistaustaisten+henkil%C3%B6iden+kokemasta+syrjinn%C3%A4st%C3%A4+(PDF,+2204+kt).pdf/26f9e7b9-1dca-a3b6-4022-467340922da0/Selvitys+afrikkalaistaustaisten+henkil%C3%B6iden+kokemasta+syrjinn%C3%A4st%C3%A4+(PDF,+2204+kt).pdf?t=1612266834768)

Diskrimineringsombudsmannens sammanfattning av utredningen på svenska:

[https://syrjinta.fi/documents/25249352/0/Utredning+om+diskrimineringsupplevelser+hos+personer+med+afrikanskt+ursprung+\(PDF\).pdf/1752cc8b-ae3d-e4f0-eaac-f982e3bc0a92/Utredning+om+diskrimineringsupplevelser+hos+personer+med+afrikanskt+ursprung+\(PDF\).pdf?t=1612266861282](https://syrjinta.fi/documents/25249352/0/Utredning+om+diskrimineringsupplevelser+hos+personer+med+afrikanskt+ursprung+(PDF).pdf/1752cc8b-ae3d-e4f0-eaac-f982e3bc0a92/Utredning+om+diskrimineringsupplevelser+hos+personer+med+afrikanskt+ursprung+(PDF).pdf?t=1612266861282)

ECRI Report on Finland (fifth monitoring cycle) - Rekommendationerna av Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans: <https://rm.coe.int/fifth-report-on-finland/1680972fa7>

Kazi, Villiina & Alitolppa-Niitamo, Anne & Kaihovaara, Antti (toim.). (2019). *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta*. TEM oppaat ja muut julkaisut 2019:10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162005/TEM_oppaat_10_2019_Tutkimusartikkeleita_kotoutumisesta_20012020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sammanfatning på svenska sid. 265–268

Ndukwe, T. C. (2022) *Immigrant Political Integration in Finland: The Perspectives of Black African Immigrants at the Municipal Level*. Jyväskylä: University of Jyväskylä.

https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/79532/978-951-39-8996-5_vaitos04022022.pdf?sequence=-1

Jäske, A., Waenthongkham, J., & Niemi-Sampan, P. (2022) *Mixed – Suomalaista Elämää Kultturien Risteymässä*. Kosmos, Helsinki

Keskinen, S., Atabong Alemanji, A., Himanen, M., Kivijärvi, A., Osazee, Y., Pöyhölä, N., & Rousku, V. (2018) *The Stopped – Ethnic Profiling in Finland*. Swedish School of Social Science, University of Helsinki.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/239649/The_Stopped_Ethnic_Profiling_in_Finland.pdf?sequence=1

Justitieministeriet/Likabehandling.fi (2022) *Motivet avgör – Identifiera fördomarna bakom hatmotiverade gärningar.*

https://yhdenvertaisuus.fi/documents/5232670/124574534/teemajulkaisu_motivet_avgor.pdf/fe067bf1-35f8-7625-0647-615afaca5ed3/teemajulkaisu_motivet_avgor.pdf?t=1655705381304

HS 29.11.2022 *Nuorten rikoskierteiden katkaisemiseen ei ole taikakonsteja - Suomessa on täällä syntyneitä ja kasvaneita nuoria, jotka eivät tunne kuuluvansa mihinkään. Rikollinen maailma saattaa näyttytyä helppona ja houkuttelevana vaihtoehtona.*

<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009226515.html>

Justitieministeriet Pressmeddelande 28.10.2021 *Handlingsprogrammet mot rasism tar sikte på ett jämlikt Finland:* <https://oikeusministerio.fi/sv/-/handlingsprogrammet-mot-rasism-tar-sikte-pa-ett-jamlikt-finland>

HS 23.10.2022 *Räppäriä luultiin ravintolassa ruokalähetiksi: Uusi tietokirja valottaa, mitä arkipäivän rasismille voidaan tehdä.* <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009144284.html>

HS 23.10.2022 *Kirjailijan suomen taitoa epäiltiin terveydenhuollossa: Uusi tietokirja valottaa, mitä arkipäivän rasismille voidaan tehdä.* <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009144284.html>

IL 07.10.2022 *Espoolaismies sylki 9-vuotiaan maahanmuuttajatyttöä päälle - Raivostunut perheenisä haukkui lapsia rasisilla termeillä. Tapauksella oli silminnäkijöitä.*

<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/0681a09b-6ebd-4e55-a8e9-40cda216ec79>

HS 27.09.2022 *Kipeitä kokemuksia - Kymmenentuhannet ihmiset kohtaavat arjessaan toistuvasti syrjintää ihonvärinsä vuoksi. HS tapasi Naserin, Emnetin ja Mundherin, jotka kertovat, millaisten rasisisten sanojen ja tekojen kohteeksi he ovat Suomessa joutuneet ja miten se on vaikuttanut heidän elämäänsä.* <https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000008909635.html>

Diskriminerings Ombudmannen 03.05.2021 *Antirasism möjliggör likabehandling i vårt utbildningssystem.* <https://syriinta.fi/sv/-/antirasism-mojliggor-likabehandling-i-vart-utbildningssystem>

YLE 05.07.2020 *Academics: Outdated structures, discrimination behind migrant students' poor performance in Finland - Teaching, student counselling and secondary education all discriminate against migrant-background students, experts say.* <https://yle.fi/a/3-11434180>

HBL 09.06.2020 *DO: Finland toppar europeisk statistik över rasism.*

<https://www.hbl.fi/artikel/e7302a1e-7cef-4b8b-a459-739e57ee5a5c>

YLE 12.06.2020 *Ensimmäisenä Suomessa: koulujen ja päiväkotien työntekijöille rasisminvastaista koulutusta Helsingissä.* <https://yle.fi/a/3-11396797>

YLE 11.06.2020 *Rasismi on muutakin kuin silmännähtävää väkivaltaa, muistuttavat nuoret: "Se on paikan vaihtamista bussissa ja väärä oletuksia."* <https://yle.fi/a/3-11395950>

YLE 09.06.2020 *Valtaosa afrikkalaistaustaisista kokee Suomessa syrjintää ihonvärinsä vuoksi, kertoo tuore selvitys – lapsillekin saatetaan huudella törkeyksiä* <https://yle.fi/a/3-11391170>

YLE 18.03.2019 *Tutkija arvostelee maahanmuuttajien työelämään ohjaamista piilorasismista – "Ajatellaan, että heillä on luontainen tarve hoivata"* <https://yle.fi/a/3-10688097>

YLE 18.08.2017 *Joka toinen työvoimaan kuuluva Suomen somalialainen on työtön – lasten tulevaisuus huolettaa.* <https://yle.fi/a/3-9783136>

Problemområde: 7

Skolor och daghem kan ha väldigt olika elevunderlag.

“Prejudice is a burden that confuses the past, threatens the future, and renders the present inaccessible” – Maya Angelou

Familjer med invandrabakgrund bor förhållandevis ofta, eller blir placerade, i vissa områden. Det innebär att andelen barn med invandrabakgrund varierar pga. upptagningsområde från skola till skola. Områden med en hög socioekonomisk status har en lägre andel barn med invandrabakgrund och vice versa. Fler barn med invandrabakgrund i klassrummen kan öka behovet av resurser både för speciallärare och annan stödpersonal. Ofta räcker de här resurserna inte till och det har uppstått märkbara skillnader mellan olika skolor.

Strukturella lösningar:

Ökad kommunal och statlig finansiering/resurser till skolor i socioekonomiskt svaga stadsdelar behövs. I dessa fall är det nödvändigt att socioekonomiska program som syftar till att minska problem för barn och unga med invandrabakgrund inte involverar enbart skolan med också det berörda området. I sådana fall är statliga och/eller andra resurser nödvändiga. Formandet av de nya hälso- och välfärdsområdena leder också till förändringar i integrationstjänsterna, såsom den planerade nya integrationslagen. Det finns anledning för kommunerna och välfärdsområdena att planera också boendet för att undvika att det uppstår segregerade områden. Städernas och kommunernas utbildningsverk och kommunfullmäktige borde också beakta obalansen mellan skolor och försöka minska skillnaderna.

Andra lösningar:

Förändringar i upptagningsområdet, eller formandet av en övre gräns för antalet elever med invandrabakgrund per klass, har också lagts fram som möjliga lösningar.

Stödresurser inom tredje och övriga sektorer:

Artiklar, publikationer, forskning och annat relaterad material:

Kauppinen, TM., van Ham, M. & Bernelius, V. (2022) *Understanding the effects of school catchment areas and households with children in ethnic residential segregation*. Housing Studies, Volume 37, 2022 – Issue 9.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02673037.2020.1857707>

Huilla, H. (2022) *Kaupunkikoulut ja huono-osaisuus*. Helsingin yliopisto, Kasvatustiede.

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/341436>

Bernelius, V. & Huilla, H. (2021) *Koulutuksellinen tasa-arvo, alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen ja myönteisen erityiskohtelun mahdollisuudet*. Valtioneuvoston julkaisu, Nro 2021:7, Valtioneuvosto.

<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/330603>

Bernelius, V., Huilla, H., & Lobato, I. (2021). 'Notorious Schools' in 'Notorious Places'? *Exploring the Connectedness of Urban and Educational Segregation*. Social Inclusion, 9(2), 154-165.

<https://doi.org/10.17645/si.v9i2.3838>

Bernelius, V., & Vilkkama, K. (2019) *Pupils on the move: School catchment area segregation and residential mobility of urban families*. Urban Studies, 56(15), 3095-

3116. <https://doi.org/10.1177/0042098019848999>

Andersson, R., Turner Magnusson, L., & Holmquist, E. (2010) *Contextualising ethnic residential segregation in Sweden: Welfare, housing, and migration-related policies*, Institute for Housing and Urban Research at NOVA, Oslo Metropolitan University.

https://www.researchgate.net/publication/283512571_Contextualising_ethnic_residential_segregation_in_Sweden_welfare_housing_and_migration-related_policies

YLE 05.10.2022 *Helsinki links school funding to student family backgrounds*.

<https://yle.fi/a/3-12650024>

HS. 16.09.2022 *Kaupunkitutkija pitäisi tiukasti kiinni lähikouluista: "Lapset saattavat joutua silmätikuiksi"* Koulumaailman haasteita ei ratkota koulupiirien jakolinjoja siirtelemällä, uskoo tutkija. Keinoja puuttua haasteisiin kuitenkin olisi.

<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000009070788.html>

HS 16. 06. 2022 *Keskiluokkaiset karttavat jo tiettyjä lähiöitä myös pikkukaupungeissa: "Etnisesti eriytyneempiä kuin pääkaupunkiseudun kaupungit"*

<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008866876.html>

HS 06.06.2022 *"Arjen ohjeet annan elekielellä"* – HS kysyi opettajien kokemuksia vieras-kielisten opettamisesta. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000008861699.html?share=7cc123e0ea534ff2586ab3e05cc96979>

HS 03.06.2022 *Sopivan pieni porukka: Helsingin kouluissa on yhä valtavia opetusryhmiä. HS kävi Vuosaarella katsomassa, miksi luokkakoolla on merkitystä kouluissa.* <https://www.hs.fi/kaupunki/art2000008820519.html?share=57a07592100fe4041da0013daeddc571>

HS 01.06.2022 *Espoossa on koulu, jossa enää pieni osa lapsista puhuu äidinkielenään suomea – Tutkija huolissaan koko seudun kehityksestä.* <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000008841213.html?share=ae881da70ab8400075dc034d25f38cc5>

HS 31.05.2021 *"Yksikään kolmesta lapsestamme ei päädy pahamaineiseen kouluun" – Hyväosaiset perheet välttelevät lähikouluja Helsingissä, asiantuntija huolissaan kehityksestä:* <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000007985475.html>

HS 31.05.2021 *Mitä koulujen voimakkaasti kasvaville eroille pitäisi tehdä? Näin Helsingin johtavat poliitikot vastaavat.* <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000007991979.html>

HS 28.04.2021 *Naapurustojen jakautuminen hyvä- ja huono-osaisiin vetää syvää railoa koulujen oppimistuloksiin Helsingin seudulla: "Määrittelee oppilaiden koko kouluhistoriaa."* <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000007945015.html>

HS 17.02.2021 *"Heikkenevän kehityksen kierre" voi ajaa opettajia pois tietyistä kouluista, varoittaa tutkija.* <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000007808564.html>

HS 25.10.2013 *Sosiaaliset ongelmat ajavat väkeä karkuun lähiöistä - Pääkaupunkiseudun asuinalueet saattavat eriytyä entisestään.* <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000002683506.html>

Problemområde 8

Problem: I Finland deltar färre barn med invandrabakgrund i småbarnspedagogisk verksamhet än i andra nordiska länder.

“Tolerance, inter-cultural dialogue and respect for diversity are more essential than ever in a world where peoples are becoming more and more closely interconnected.” – Kofi Annan

Forskning visar att den bästa platsen att inleda språkstudier är inom småbarnspedagogiken där inlärningen av ett nytt språk sker naturligt, och inte på samma sätt som i skolan, påskyndad av andra aktiviteter. Om barn med invandrabakgrund har möjlighet att inleda sina språkstudier redan i daghem, kan skolstarten och vidarestudier underlättas betydligt. Att bli bekant med språket och samhället och att bli mera van att det/de språk som talas hemma och det/de språk som talas utanför hemmet är olika, tar sin tid.

Det faktum att en lägre andel barn med invandrabakgrund deltar i småbarnspedagogiken i Finland kunde motarbetas med att sänka/avstå från dagvårdsavgiften, och genom att öka förtroendet för daghem hos familjer med invandrabakgrund. Även om dagvårdsavgifterna bestäms i proportion till inkomsterna och därmed är inte höga, kan de för en del familjer med invandrabakgrund ändå uppfattas som höga. Därtill innebär den finländska vanan att oberoende av väder vara ute en del av dagen, att kläderna och annan utrustning måste vara väderlämpliga. Detta förorsakar ytterligare kostnader, vilka familjer med invandrabakgrund, inte alltid har råd med.

Strukturella lösningar:

Gratis daghem? - Undervisnings- och kulturministeriets försök med 20 veckotimmar avgiftsfri småbarnspedagogik för 5-åringar från 1 augusti 2018 till slutet av juli 2021 i tre perioder. Kommuner som deltog fick understöd för att genomföra försöket. Under det första skedet av försöket ersattes kommunerna med 20 procent och i det andra skedet 40 procent av den uppskattade minskningen av avgiftsintäkterna. Under det tredje skedet höjdes understödet att täcka 79,23 procent av den verkliga minskningen i klientavgiftsintäkterna. Alla kommuner som fick understöd deltog i försökets alla tre skeden.

Obligatorisk tvåårig förskola? - Försöket pågår augusti 2021 till slutet av Maj 2024. 10 000 barn födda 2016 och 2017 deltar i försöket. Kommunerna som är med har valts slumpmässigt. Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för försöket.

Andra lösningar:

Det inte alltid utgifterna som är avgörande för om barnet går delta i småbarnsfostran, utan också hur man ser på familjen och familjens uppgift att fostra de egna barnen. Det kanske känns tryggare för föräldrarna att ha barnen hemma: både för egen del och för barnen. Invandrarföräldrars uppfattning om daghemmets säkerhet kan skilja sig från andra föräldrars. Då det på en del områden råder brist på daghemspersonal, vilket påverkar både möjligheterna att få plats på ett daghem nära hemmet och trivseln, så är oviljan att sätta sina barn på daghem inte helt obefogad.

Förtroendet för den finländska dagvården kunde höjas bland annat genom aktiviteter som:

- Korta filmer om hur ditt barn har det på dagvården
- Mera inkluderande besök för föräldrarna till dagvården.
- Flerspråkig information om de positiva effekterna småbarnspedagogik har för bland annat språkutvecklingen.
- Samtidigt är det viktigt att påpeka att då barnen har en dagvårdsplats medför det ofta en förbättring av sysselsättnings- eller språkutvecklingsmöjligheterna för föräldrarna, samt en bättre integrering för hela familjen.
- Familjekaféer och öppen dagvård är också viktiga, för via dem får föräldrarna i ett tidigt skede en inblick i hur verksamheten på dagvården är utformad.

Stödresurser inom tredje och övriga sektorer:

Flyktinghjälpen mentor/ stödprogram för nyinvandrade föräldrar och unga -
<https://pakolaisapu.fi/yksilot-ja-perheet>

Moniheli: OmaPolku - Omakielinen vertaistoiminta maahan muuttaneille vanhemmille -
[Vertaistoiminta – Moniheli](#)

Nice Hearts Naapuriäiti: [TIETOA MEISTÄ - Nicehearts ry](#)

Luckan Integration vägledning: <https://integration.luckan.fi/sv/guidance/>

Luckan Barnkultur - Familjekaféer/ Family Cafés:
<https://barnkultur.luckan.fi/helsingfors/familjecafeer/>

Familia: <https://www.familiary.fi/en.html>

MLL - Perhecummit [Perhecummit - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

MLL - [Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toiminta - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

Stig In2 Föräldrasamverkan: <https://stiginastusisaan.com/process-foraldrasamverkan>
MindSpring verksamheten på svenska piloterades 2021 – 2022 i Närpes (Thai) och andra gruppen i Helsingfors (Ryska). Folkhälsans mångfaldsteam planerar att fortsätta med MindSpring verksamheten efter Stig In2 projektets avslutning.

Folkhälsans Integrationsprojekt - Med rätt att inkluderas:
<https://www.folkhalsan.fi/kampanj/mangkulturellt-arbete-inom-folkhalsan/inkludering/>

Bildningsalliansen Projektet Föräldrar i fokus - en modell för delaktighet i närskolan":
https://bildningsalliansen.fi/Site/Data/1681/Files/20210818_Handboken_Fo%CC%88ra%CC%88ldrar_i_fokus.pdf

Forskning, publikationer, artiklar, och annat relevant material

Løberg, M. (2021) *Barnehage, en arena for barn og foreldres integrering i Norden - Päiväkoti – Leikskóli – Barnehage – Förskola*. Nordisk ministerråd. <https://pub.norden.org/nord2021-047/#76844>

Ginner Hau, H., Selenius, H., & Björck Åkesson, E. (2020). *A preschool for all children? – Swedish preschool teachers' perspective on inclusion*. International Journal of Inclusive Education, 1–19.

Andersen, C. E., Steinnes, J., & Vik, S. (2020). *Special Issue: Kindergarten Pedagogy and Policy*. Nordic Studies in Education, 40(3), 206–209. <https://doi.org/10.23865/nse.v40.2455>

Lanki, H., *Monikulttuurista muskaria etsimässä : Vinkkejä ja ajatuksia monikulttuurisen muskariryhmän vetäjälle*. Metropolia Ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/147850/Hanna_Lanki.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Undervisnings- och kulturministeriet (2021) *Försök med tvåårig förskoleundervisning* <https://okm.fi/sv/forsok-med-tvaarig-forskoleundervisning>

Undervisnings- och kulturministeriet, *Försök med avgiftsfri småbarnspedagogik*. <https://okm.fi/sv/forsok-med-avgiftsfri-smabarnspedagogik>

Lag om ett försök med tvåårig förskoleundervisning (2020) <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2020/20201046>

Siippainen, A., Repo, L., Metsämuuronen, J., Kivistö, A., Alasuutari, M., Koivisto P., & Saarikallio-Torp, M., (2019) Viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun ensimmäinen vaiheen arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, https://karvi.fi/wp-content/uploads/2019/09/KARVI_1619.pdf Sammanfattning på svenska: *Utvärdering av försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik för femåringar. Utvärdering av försökets första skede*. Sid. 5-6.

Siippainen, A., Paananen, M., Metsämuuronen, J., Repo, L., Sarkkinen, T., Alasuutari, M., Koivisto P., & Saarikallio-Torp, & M., Kirjavainen, T., (2020) Viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun arvioinnin toinen vaihe: *Varhaiskasvatukseen osallistuminen, kokeilun kustannukset ja järjestäminen*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, https://karvi.fi/wp-content/uploads/2020/09/KARVI_1420.pdf Sammanfattning på svenska: *Andra skedet av utvärderingen av försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik för femåringar: Deltagande i småbarnspedagogiken, försökets kostnader och genomförande*, sid. 7–10.

Kuusiholma-Linnamäki, J., Siippainen, A., Lepola, L. Metsämuuronen, J. Alasuutari, M., Koivisto, P., Nygård, M., & Saarikallio-Torp, M. (2021) *Viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun kolmannen vaiheen arviointi. Varhaiskasvatukseen osallistuminen ja kuntien vaihtelevat palvelujärjestelmät*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.

https://karvi.fi/wp-content/uploads/2021/11/KARVI_2421.pdf Sammandrag på svenska: Utvärdering av det tredje skedet av försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik för femåringar. Deltagande i småbarnspedagogiken och varierande servicesystem i kommunerna, sid. 5-6.

Ukkola, A. & Väättäinen H. (2021) *Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja osallisuus koulutuksessa – katsaus kansallisiin arviointeihin*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.

https://karvi.fi/wp-content/uploads/2022/01/KARVI_T1621.pdf, Samanfatning på svenska: *Jämlikhet, likvärdighet och delaktighet i utbildningen – en översikt över nationella utvärderingar*. https://karvi.fi/wpcontent/uploads/2021/12/NCU_T1721.pdf

Undervisnings- och kulturministeriets pressmeddelande 23.11.2022, *Över sju miljoner euro för anordnande av småbarnspedagogik för barn som kommit från otrygga förhållanden*.

<https://okm.fi/sv/-/over-sju-miljoner-euro-for-anordnande-av-smabarnspedagogik-for-barn-som-kommit-fran-otrygga-forhallanden>

Svenska YLE 03.11.2022 *Städerna i huvudstadsregionen vädjar till regeringen: "Ni måste öka antalet studieplatser inom småbarnspedagogiken."* <https://svenska.yle.fi/a/7-10022497>

HBL 02.02.2022 *Femåringarna i södra Paipis trivs med att gå i förskola*.

<https://www.hbl.fi/artikel/b96193ee-d355-44e9-a13d-af3493dda40e>

Svenska YLE 15.01.2021 *Försök med tvåårig förskola i höst – expert skeptisk till om det är ett steg i rätt riktning*. <https://svenska.yle.fi/a/7-1511285>

Undervisnings- och Kulturministeriets Pressmeddelande 22.01.2020 *Försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik för femåringar utvidgas – målet är att stärka jämlikheten i utbildningen*. <https://okm.fi/sv/-/forsoket-med-avgiftsfri-smabarnspedagogik-for-femaringar-utvidgas-malet-ar-att-starka-jamlikheten-i-utbildningen>

Svenska YLE 25.03.2019 *Förlängd förskola får stöd bland partierna, men en del vill låta barnen leka*. <https://svenska.yle.fi/a/7-1374311>

Svenska YLE 25.03.2019 *Pedagoger om förskola för 5-åringar: Bra satsa på småbarnspedagogik i tidigt skede men barnen ska skyddas från stress*.

<https://svenska.yle.fi/a/7-1374327>

Problemområde: 9

Många ungdomar med invandrarbakgrund fortsätter inte till (andra och) tredje stadiet.

“To bring about change, you must not be afraid to take the first step. We will fail when we fail to try.” – Rosa Parks

Med hänsyn till vidare utbildning finns det ett behov att ompröva grunderna för hur unga med invandrarbakgrund bedöms, så att bedömningen inte domineras enbart av deras språkfärdigheter i finska eller svenska. Språkfärdigheterna är naturligtvis av vikt, men de borde inte vara det viktigaste bedömningskriteriet. Därtill borde även tidigare utbildning valideras och andra språkkunskaper ses som en resurs, så som fallet är i en del andra länder men ännu inte i Finland. Övriga språkkunskaper är en tillgång/resurs endast för dem som har finska eller svenska som modersmål. Dessutom, trots att mycket sägs och skrivs om vikten av att upprätthålla och utveckla barnens modersmål eller första språk, och vilken positiv effekten detta har för allmän språkutveckling, är undervisning i modersmål/förstaspråket problematisk. Den minsta gruppstorleken för studier i modersmål/första språket har höjts till 8 deltagare, vilket innebär att barn och unga med invandrare bakgrund ofta måste resa till en annan skola för att kunna få undervisning i sitt modersmål/första språk. Något som är inte alltid lätt att praktiskt genomföra.

Strukturella lösningar:

År 2021 höjdes läropliktsåldern i Finland från 16 år till 18 år. Detta är en välkommen utveckling som medför systemisk förändring och förbättrar ställningen för barn och ungdomar med invandrare bakgrund. Samtidigt som alla ungas kompetensnivån i Finland höjs, ökar också jämlikheten. Genom att göra ytterligare två år till obligatoriska, kan ungdomar med invandrarbakgrund fortsätta sina studier **längre** och kan vid behov kan få hjälp med studierna. De två tilläggsåren innebär också att ungdomar med invandrarbakgrund kan få mera tid och möjligheter att överväga vidareutbildning. Samtidigt kan deras språkkunskaper utvecklas vidare till akademisk nivå, vilket även det underlättar övervägandet av högre utbildning. Denna välkomna och nödvändiga strukturella förändringen är så pass ny, att det är för tidigt att bedöma resultatet, men den preliminära responsen är positiv.

Förlängd läroplikt för med sig också ekonomiska lättnader för invandrarfamiljer.

Förlängd läroplikt ≈ avgiftsfria studier på andra stadiet:

Avgiftsfrihetstid - till utgången av det kalenderår då studeranden fyller 20 år

- Undervisning (varit även tidigare)
- Måltider (varit även tidigare)
- Redskap som behövs i undervisningen
- Läroböcker
- Skolresor längre än sju kilometer
- Avgiftsfria slutprov
- I vissa specialfall också inkvarterings- och resekostnader (över 100 km till närmaste läroanstalt)

Dessa ekonomiska lättnader för familjer med invandrarbakgrund kan på längre sikt resultera till bättre utbildade ungdomar.

Andra lösningar:

Urval och behörighet till (andra och) tredje stadiet: Tillgodoräknande och uppskattning av andra kunskaper, som kunskaper i andra språk, kulturer, religion, konst, etcetera.

Möjlighet att behörighetskravet på kunskap i finska/svenska för tredje stadiet sänks till et nivå som kan främja vidare utbildning (har delvis gjorts). Samtidigt borde det finnas ytterligare språkutvecklings möjligheter på universitets och högskolenivå.

Utveckling av S2 undervisning så att den bättre motsvarar kraven av språknivåer för högre utbildning.

Stödresurser inom tredje och övriga sektorer:

Navigatorn: Hjälp med ärenden som berör arbete, utbildning och vardag. Nästan 70 Navigatorerna runt om i Finland erbjuder information och vägledning snabbt och enligt behov. Vägledning för personer under 30: <https://ohjaamot.fi/sv/etusivu>

Esbo stad - Projektet Framgång genom handledning i Esbos finskspråkiga gymnasier: <https://www.espoo.fi/sv/kulturhandledarna>

Utbildningsstyrelsen - Högskolornas SIMHE-tjänster: <https://www.oph.fi/sv/hogskolornas-simhe-tjanster>

Luckan Integration handledning/guidance in several languages: <https://integration.luckan.fi/sv/guidance/>

Luckan UngInfo (sve) - Hitta Rätt: <https://unginfo.fi/hittaratt/>

Luckan UngInfo (sve) - Ärligt talad stödchatten: <https://arligttalat.fi/>

CLL /Åbo Akademi – Är det OK att vara båda? Projekt för att starka nyanlända barns välmående, självkänsla och känsla av samhörighet till båda sina kulturer: <https://www.abo.fi/ar-det-okej-att-vara-bada/>

Rauhankasvatusinstituutti - Redskap för antirasistiskt fostringsarbete mot diskriminering: <https://rauhankasvatus.fi/kohti-syrjimatonta-koulua/>

Forskning, publikationer, artiklar, och annat relevant material:

Hirschovits-Gerz, T., Weckroth, N. & Heino, T. (toim.) (2022) - *Ikkuna aikuistumiseen - Selvitys lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten tuesta ja palveluista*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/144027/URN_ISBN_978-952-343-815-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

OKM, TEM, STM (2019) *Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat (NEET) nuoret, katsaus tilanteeseen ja toimenpiteisiin*.

[https://okm.fi/documents/1410845/4449678/Koulutuksen+ja+ty%c3%b6n+ulkopuolella+olevat+\(NEET\)+nuoret,+katsaus+tilanteeseen+ja+toimenpiteisiin/51231944-1fc0-ef0bfc7a-afc6c975b010/Koulutuksen+ja+ty%c3%b6n+ulkopuolella+olevat+\(NEET\)+nuoret,+katsaus+tilanteeseen+ja+toimenpiteisiin.pdf](https://okm.fi/documents/1410845/4449678/Koulutuksen+ja+ty%c3%b6n+ulkopuolella+olevat+(NEET)+nuoret,+katsaus+tilanteeseen+ja+toimenpiteisiin/51231944-1fc0-ef0bfc7a-afc6c975b010/Koulutuksen+ja+ty%c3%b6n+ulkopuolella+olevat+(NEET)+nuoret,+katsaus+tilanteeseen+ja+toimenpiteisiin.pdf)

OECD publication, (2019) *How PISA examines equity in education: Inclusion and fairness*.

https://read.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2018-results-volume-ii_2c1b1289-en#page2

Kurki, T. (2019) *Immigrant-ness as (mis)fortune?: Immigrantisation through integration policies and practices in education*. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/294719>

Koskinen-Sinisalo, K-L. (2015) *Pitkä tie - Maahanmuuttajasta opettajaksi Suomeen*. Tampere University. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/98136?show=full> Harju-Luukkainen, H., McElvany, N. (2018). *Immigrant Student Achievement and Education Policy in Finland*. Policy Implications of Research in Education, vol 9. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-74063-8_6

Atabonglefac, E. N. (2018) *Understanding the Lived Experiences of Immigrant Students in Finland*. University of Eastern Finland.

https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/19935/urn_nbn_fi_uef-20181167.pdf

Kalalahti, M., Varjo, J. & Jahnukainen, M. (2017) *Immigrant-origin youth and the indecisiveness of choice for upper secondary education in Finland*. Journal of Youth Studies, 20:9, 1242-1262, DOI [10.1080/13676261.2017.1321108](https://doi.org/10.1080/13676261.2017.1321108)

HS 15.12.2022 *Tuore selvitys: Maahanmuuttajien työllisyys ja tulot heikompia kuin kantaväestöllä*. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000009268298.html>

HS 29.11.2022 *Nuorten rikoskierteiden katkaisemiseen ei ole taikakonsteja - Suomessa on täällä syntyneitä ja kasvaneita nuoria, jotka eivät tunne kuuluvansa mihinkään. Rikollinen maailma saattaa näyttäytyä helppona ja houkuttelevana vaihtoehtona*.

<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000009226515.html>

YLE 17.11.2022 *Opo suositteli nuorelle tytölle sairaanhoitajan uraa, koska ei uskonut tämän unelmaan – nyt Fanni Suomella, 26, on tärkeä neuvo opoille ja nuorille*. <https://yle.fi/a/74-20004853>

YLE 19.10. 2022 *Opettajan mielestä peruskoulun suomen kielen opetus aliarvioi lapsia, joiden äidinkieli on jokin muu: "Opetetaan sellaista palikkasuomea".* <https://yle.fi/a/74-20001500>

YLE 12.10.2022 Finland aims to lift 100,000 out of poverty and risk of marginalization. <https://yle.fi/a/3-12656683>

YLE 03.10.2022 *Finnish higher-education level slips below OECD average - The percentage of the population with university-level degrees has gone up slightly in Finland since the turn of the millennium, but not as sharply as in other industrialized countries, according to OECD data.* <https://yle.fi/a/3-12647816>

HS 06.10.2022 *Kaaos psykoterapiassa - HS kysyi psykoterapeuteilta terapian saatavuudesta. Vastauksista paistaa läpi huoli nykytilanteen kestämyksestä.* <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000009048412.html>

HS 09.12.2021 *Oppivelvollisuuden laajentaminen toi kouluihin ennakoimattomia ilmiöitä – "Murrosikä ei ole otettu uudistuksessa lainkaan huomioon"* <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000008409153.html>

HS 02.12.2021 *Yo-kirjoitukset muuttuivat taktikoinniksi - Pitkän matematiikan, biologian ja fysiikan suosio ylioppilaskirjoituksissa on kasvanut nopeasti. Samaan aikaan terveystietoa ja kieliä kirjoitetaan yhä vähemmän. Lukiolaiset ja opettajat selittävät muutoksia korkeakoulujen todistusvalinnalla.* <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008407079.html>

YLE 26.06.2020 *Ministry seeks to improve higher education access for people of immigrant background.* <https://yle.fi/a/3-11434180>

YLE 21.10.2019 *Researcher: "If there's a worker with a Finnish name, they'll probably be hired." - Research suggests a clear hierarchy of applicants with white Finnish women at the top and Somali men at the bottom.* <https://yle.fi/a/3-11026589>

YLE 22.10.19 *Noor Assad on espoolainen kymppin tyttö, joka haluaa lääkäriksi – koulussa hän todisteli äidinkielen taitoaan ja kieltäytyi lähihoitajaopinnoista.* <https://yle.fi/a/3-11014478>

HBL. 31.05.2019 *Lärarbranschen inte odelat nöjd med förlängd läroplikt - Den förlängda läroplikten tas emot med glädje, men ännu återstår många frågor kring hur den slutliga modellen kommer se ut. – Om alla pengar går till undervisningsmaterial och skolskjutsar så blir det ingen förbättring, säger Finlands Svenska Lärarförbunds (FSL) ordförande Christer Holmlund.* <https://www.hbl.fi/artikel/04b4e6c8-ca0a-4e32-b940-23da6346e376>

YLE 18.03.2019 *Tutkija arvostelee maahanmuuttajien työelämään ohjaamista piilorasismista – "Ajatellaan, että heillä on luontainen tarve hoivata"* <https://yle.fi/a/3-10688097>

YLE 18.08.2017 *Joka toinen työvoimaan kuuluva Suomen somalialainen on työtön – lasten tulevaisuus huolettua.* <https://yle.fi/a/3-9783136>

Problemområde: 10

Mentalvård till barn och unga med flyktningbakgrund och posttraumatisk stress (PTSD).

Could a greater miracle take place than for us to look through each other's eyes for an instant?" – Henry David Thoreau

Inom utvecklingsprocessen kring traumatiserade barn har projektet Stig In2 bearbetat en hel del material om hur barn med symptom på posttraumatisk stress (PTSD) kan identifieras och få vård i Finland. Projektet har också sett på hur skola, dagvård och fritidsverksamhet kan utvecklas så att barn och unga med traumasyndrom kan delta och få stöd i verksamheten.

Mera information och material finns här: <https://stiginastusisaan.com/process-traumatiserade-barn/>

Barn som lider av posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) behöver särskilt stöd i dagvården och i skolan. Varken småbarnspedagoger och pedagoger i skolorna är vanligtvis utbildade för att identifiera och hantera PTSD. Grupperna och klasserna kan vara rätt så stora och de dagliga aktiviteterna gör det svårt att identifiera PTSD. Även om PTSD skulle kunna identifieras, så har dagvårdspersonalen och lärarna ofta inte nödvändig informationen om hur de skall hantera sådana fall, eller var de kan söka hjälp. Det märks i hela Finland att det inte finns tillräckligt med psykologer och socialarbetare, och andra specialister som har den utbildning som behövs för att hantera PTSD eller ge nödvändig terapi och stöd.

Strukturella lösningar:

En tvådelad lösning är föreslås även här, att säkerställa att personal inom småbarnspedagogik och lärare inom grundläggande utbildning får nödvändig utbildning för att identifiera PTSD hos barn och unga. Ytterligare, att se till att det finns tillräckligt med utbildade specialister som kan hjälpa barn med PTSD. Det måste finnas tillräckligt med resurser för att personalen inom småbarnspedagogik och lärarna skall ha tid och möjlighet att utbilda sig. Kontinuerlig fortbildning behöver erbjudas, liksom information till skol- och

personal inom småbarnspedagogik om PTSD, samt hur skolan/daghemmet kan stöda och om vidare vägar till vård och hjälp.

Det finska samhället bör på ett mera allmänt plan inse att flyktingar som kommer från konflikttrubbade områden kan lida av PTSD. Även om detta erkänns på ett teoretiskt plan så är det inte lätt att identifiera detta i vardagen. PTSD kan framträda på olika sätt, speciellt då det är frågan om barn. Att flytta från ett land till ett annat och lämna allt vant och bekant efter sig, i och för sig kan vara en mycket traumatisk upplevelse. Detta blir även mera akut med insikten om att man eventuellt aldrig kan återvända. Det kan vara mycket traumatiskt att inse att man har förlorat sitt hemland och det skulle därför behövas mycket mera stöd av PTSD specialister i de situationerna, men tyvärr ligger resurserna mycket efter behovet. Det finns planer för att utbilda fler inom mentalvården, men processen tar tid. Än en gång kan konstateras att det på en nationell nivå skulle behövas mera resurser.

Andra lösningar:

Stödresurser inom tredje och övriga sektorer:

Organisationer som arbetar för kunskapsspridning:

StigIn2 Process - Traumatiserade barn: <https://stiginastusisaan.com/process-traumatiserade-barn/>

Paloma-projektet - PALOMA-utbildning: <https://thl.fi/sv/web/invandring-och-kulturell-mangfald/stodmaterial/paloma-utbildning>

MIELI ry/ rf:

Sve: MIELI Psykisk Hälsa Finland rf:s grundläggande uppgift är att främja psykisk hälsa och förebygga problem. MIELI rf försvarar allas rätt till god psykisk hälsa: <https://mieli.fi/sv/>

Suomen Pakolaisapu / Finlands Flyktinghjälp: <https://pakolaisapu.fi/>

Forskning, publikationer, artiklar, och annat relevant material

THL Välbefinnandet bland barn och unga - Enkäten Hälsa i skolan 2021:

<https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/statistik-och-data/statistik-efter-amne/barn-unga-och-familjer/valbefinnandet-bland-barn-och-unga-enkaten-halsa-i-skolan>

Bürgin, D., Anagnostopoulos, D., & Board and Policy Division of ESCAP, Vitiello B, Sukale T, Schmid M, Fegert JM. *Impact of war and forced displacement on children's mental health-multilevel, needs-oriented, and trauma-informed approaches*. *European Child & Adolescent Psychiatry* (2022) 31:845–853. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00787-022-01974-z>

Björnfot, J., & Bergmark, M. (2022) *Krigets osynliga skador - En litteraturöversikt om att leva med PTSD. The invisible wounds of war - a literature review of living with PTSD*. <https://ltu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1653732/FULLTEXT01.pdf>

Coming of Age in Exile - Health and Socio-Economic inequalities in Young Refugees in the Nordic Welfare Societies (2020), University of Copenhagen.

https://cage.ku.dk/publications/dokumenter/17665_MESU_CAGE_FinalReport_autospreadd.pdf

HBL 21.11.2022 *Vem ska ta ansvar för alla unga som mår dåligt? Så här vill Vera Gergov reda upp psykvården för unga*. <https://www.hbl.fi/artikel/3f7041ac-8a24-4fe2-bcd3-240801d01df9>

HS. 24.09.2022 *Mene siitä kuraattorille, on vakiovastaus oireilevalle nuorelle – Nyt tikittävään mielen-terveys-pommiin saattoi löytyä ratkaisu Helsingissä*.

<https://www.hs.fi/kaupunki/helsinki/art-2000009041664.html?share=53c99e5c2f12525757a58601546d5b36>

HBL 22.09.2022 *Fler unga söker hjälp för ångest och självmordstankar: "De är många, varje dag"*. <https://www.hbl.fi/artikel/b67c5e4f-a89a-45d6-8950-05bebb44d533>

YLE 26.11.2020 *Study: Children of 'immigrant background' have lower grades, more mental health problems. An extensive study carried out by health agency THL found that parental background can significantly impact a child's welfare*. <https://yle.fi/a/3-11667354>